

Дневникъ

(стенографски)

на

XVII^{то} обикновено Народно събрание

Четвърта извънредна сесия

42. заседание

София, срѣда, 5 мартъ 1919 година.

(Открито отъ подпрѣдседателя д-ръ И. Момчиловъ въ 3 ч. и 45 м. слѣдъ пладне)

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: (Звъни) Отъ 243 народни прѣдставители има разписани 159; има нужното число присѣтствующи.

Обявявамъ заседанието открито.

(По списъка отсъствуватъ слѣднитѣ г. г. народни прѣдставители: Мехмедъ Джелалъ Абединъ, Никола Алтимирски, Константинъ Апостоловъ, Марчо Атанасовъ, Никола Атанасовъ, Салимъ Ахмедовъ, Иванъ Багаровъ, Александъръ Ботевъ, Христо Бояджиевъ, Йонко Веселиновъ, Илия Вълчевъ, Тома Вълчевъ, Иванъ Гешовъ, д-ръ Александъръ Гиргиновъ, Василъ Гулевъ, Ганчо Георгиевъ, Атанасъ Гайтанджиевъ, Димитъръ Джанкардашлийски, д-ръ Димитъръ Димитровъ, Тодоръ Димчевъ, Константинъ Досевъ, Станю Златевъ, Младенъ Златковъ, Сотиръ Календеровъ, Никола Калчевъ, Белизаръ Каракашевъ, Миле Каралеевъ, Мехмедъ Кемалъ, Георги Кирковъ, Илия Кирковъ, Станко Коларовъ, Иванъ Колевъ, Добри Кротневъ, Захарий Кръстевъ, Димо Кьорчевъ, Стефанъ Лилковъ, Тодоръ Лукановъ, Коста Лулчевъ, Рашко Маджаровъ, Григоръ Маджунковъ, Александъръ Малиновъ, Стефанъ Манасовъ, Никола Наумовъ, Александъръ Недевъ, Велю Недѣлковъ, Колою Недѣлковъ, Адамъ Нейчевъ, д-ръ Василъ Нейчевъ, Василъ Николовъ, Константинъ Николовъ, Мано Облаковъ, Петъръ Панайотовъ, Стефанъ Паприковъ, Паскаль Паскалевъ, Кръстю Пастуховъ, Александъръ Пенчевъ, Еню Петковъ, Методи Петровъ, Тодоръ Петровъ, Венедиктъ Поповъ, Стефанъ Поповъ, Георги Поцковъ, д-ръ Еню Разпоповъ, д-ръ Василъ Радославовъ, Андрей Садразановъ, Христо Славейковъ, Георги Стоиловъ, д-ръ Никола Стойчевъ, Пою Табаковъ, Михаилъ Такевъ, Константинъ Торлаковъ, Исмаилъ Хакъ бей, Никола Харлаковъ, Хашимъ бей, д-ръ Андрей Ходжовъ, Ненко Храмовъ, Хино Христовъ, Иванъ Цановъ, Коста Ципорановъ, Крумъ Чапришиковъ, д-ръ Владимиръ Черневъ, Стоянъ Чешмеджиевъ, х. Махмудъ Шукриевъ и Ибраимъ х. Юмеровъ).

Съобщавамъ на Народното събрание, че народниятъ прѣдставитель г. Александъръ Ботевъ иска отпускъ за 5, 6 и 7 мартъ. Понеже се ползувалъ само съ два дена досега, прѣдседателството му разрѣшава.

Народниятъ прѣдставитель г. Атанасъ Германски, по причина на болестъ въ семейството му, моли врѣмето отъ 13 февруарий до 5 мартъ да му се счита като прѣкарано въ отпускъ. Които сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставитель г. Ганчо Георгиевъ, по домашни причини, моли да му се разрѣши отпускъ, считанъ

отъ 3 до 8 мартъ. Които сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставитель г. Станчо Донеъ прилага медицинско свидѣтелство, че е боледувалъ прѣзъ м. декемврий миналата година и моли това врѣме, отъ 6 декемврий до 10 януарий н. г., да му се смѣта като прѣкарано въ отпускъ. Които сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставитель г. Младенъ Златковъ моли да му се разрѣши 20-дневенъ отпускъ по болестъ. Прилага и медицинско свидѣтелство. Които сж съгласни да му се разрѣши исканиятъ отпускъ, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставитель г. Илия Каратаневъ, по важни домашни причини, моли да му се разрѣши 20-дневенъ отпускъ, считанъ отъ 6 мартъ. Които сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставитель г. Тодоръ Лукановъ моли да му се разрѣши 3-дневенъ отпускъ по домашни причини, начиная отъ 3 т. м. Които сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Струмишкиятъ народенъ прѣдставитель г. Георги Поцковъ моли да му се продължи отпускътъ съ още 5 дена. Които сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставитель г. Тодоръ Петровъ моли да му се разрѣши още 5 дена отпускъ, начиная отъ 2 того, по липса на съобщения. Които сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставитель г. Паскаль Паскалевъ моли да му се разрѣши 2-дневенъ отпускъ, начиная отъ 6 мартъ. Прѣдседателството му разрѣшава.

Народниятъ прѣдставитель г. Кръстю Пастуховъ моли, понеже по прѣпоржката на лѣкаря трѣбва да пази стаята до 9 т. м., да му се разрѣши 4-дневенъ отпускъ. Прѣдседателството му разрѣшава.

Народниятъ прѣдставитель г. Александъръ Пенчевъ моли да му се разрѣши 20-дневенъ отпускъ, за да се лѣкува, начиная отъ 5 т. м. Които сж съгласни да му се разрѣши исканиятъ отпускъ, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставитель г. Александъръ Недевъ моли да му се разрѣши 10-дневенъ отпускъ, считанъ отъ 3 того, Които сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставитель г. Андрей Садразановъ, по причина на болестъ въ семейството му, моли да му се

разрѣши 12-дневенъ отпускъ, начиная отъ 5 того. Които сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Врачарскиятъ народенъ прѣдставителъ г. Каменъ Тошевъ, по домашни причини, моли за 1-дневенъ отпускъ, за 3 того. Които сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставителъ г. Андрей Ходжовъ моли да му се разрѣши 2-дневенъ отпускъ за 5 и 6 того. Не се е ползувалъ съ отпускъ досега. Прѣдседателството му разрѣшава.

Постѣпило е питане отъ струмишкия народенъ прѣдставителъ г. Георги Занковъ къмъ г. министъръ-прѣдседателя, относително арестуването на генералъ Жековъ въ момента на тръгването му отъ Оршово за България.

Това питане ще се отправи до надлежния министъръ съ молба да отговори.

Постѣпило е питане къмъ г. министра на войната отъ народния прѣдставителъ г. Недѣлко Атанасовъ, относително държането на резервнитѣ полкове недемобилизирани и издаването на в. „Военни Извѣстия“

И това питане ще се изпрати до г. министра съ молба да отговори.

Постѣпило е друго питане пакъ до г. военния министъръ отъ народния прѣдставителъ г. Недѣлко Атанасовъ, относително имуществата на резервнитѣ интендантски магазини, които трѣбва да бждатъ раздадени равномерно на българскитѣ граждани. И това питане ще се изпрати до г. министра на войната съ молба да отговори.

Постѣпило е запитване къмъ г. министъръ-прѣдседателя отъ г. г. народнитѣ прѣдставители Недѣлко Атанасовъ, Стоянъ Омарчевски, Ангелъ Кундалевъ, Александъръ Ботевъ и Дѣлю Георгиевъ. Това запитване има слѣдующето съдържание. (Чете)

„Слѣд голѣмата катастрофа, за да се трѣгне въ пжти на спасението и обновлението, необходимо е да се създаде въ страната една властъ, която прѣко да се опира на народната воля. Парламентътъ съвсемъ не отговаря на тази воля.

Правителството не е точното и отражение. Това положение води къмъ окончателното дискредитиране на държавната властъ и отъ тамъ — къмъ анархия. Това не може и не бива да се трѣпи.

Затова запитваме:

1. Не е ли пакостно за каузата на България прѣдъ съглашенския свѣтъ и мирната конференция държанието на тази Камара, която е олицетворение на Фердинандовщината и кайзеризма? И ако е пакостна, защо се държи?

2. Не е ли нарушение на конституцията държанието на Камарата, въпрѣки народната воля и здравия разумъ и въпрѣки отдавнашното изтичане мандата ѝ?

3. Кои сж прѣчкитѣ за произвеждането избори?

4. Защо Министерскиятъ свѣтъ чака още и не разгони тази впила се въ прѣстѣпностъ спрѣмо народното довѣрие и въ дѣла за народна смѣтка Камара и повѣри сѣдоинитѣ на народа въ негови ржцѣ?“

В. Кознички: И амнистията е незаконна, ако Камарата е незаконна.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Съ съгласието на г. министъръ-прѣдседателя и на Народното събрание за това запитване ще бжде опрѣдѣленъ день за разискването му.

Послѣдвало е друго запитване отъ народния прѣдставителъ г. Ангелъ Кундалевъ пакъ къмъ г. министъръ-прѣдседателя съ слѣдното съдържание. (Чете)

„1. Защо органитѣ на Дирекцията за стопански грижи и обществена прѣдвидливостъ не дѣйствуватъ съгласно наредбитѣ на сжщата? Напр., въпрѣки одобренитѣ рѣшения на Министерския свѣтъ, кой даде заповѣдь военни команди да отиватъ по селата съ оръжия и картечници, работи, които не сж ставали дори прѣзъ тригодишната война?

„2. Защо се взема уема за до новата реколта и отъ сѣмействата, които нѣматъ храна да се изхранятъ до тогава? Не се ли прави съ това разлика между селяни и граждани, когато на никое градско сѣмейство никой не е отишелъ да иска уемъ? Такива случаи е имало въ селата: Мждрецъ, Мѣдникарово, Обручище и др., Харманлийско.

„3. Защо и до днесъ не се раздаватъ на населението ония материяли, съ които дирекцията разполага? Или ще чака да се развалятъ, като сиренето, за да ги продава като развалени?

„4. Защо сжщата дирекция, слѣдъ изработване новата наредба отъ 1 януарий и рѣшението на Министерския съ-

вѣтъ, не е почнала и още не раздава захаръта, кашкавала и другитѣ съестни и други продукти между селяни и граждани по равно?

„5. Защо военнитѣ сж поискали отъ Плѣвенската и Карнобатската реквизиционни комисии да реквизиратъ и оговяватъ добитѣкъ?

„6. Защо и до днесъ не се раздава на селското население опрѣдѣлената по половина килограмъ вѣлна на лице?

„7. Защо не се дава още храна на ония производители земледѣлци, на които хранитѣ се иззеха на харманъ, въпрѣки това, че нѣмаха храна да се доизхранятъ и днесъ имъ се дава по малко на части и то само по 400 грама, вмѣсто опрѣдѣленото на глава количество по 600 грама?

„8. Защо се държи начело на дирекцията лице, за което се изнесе въ вѣстницитѣ работи, които го компрометиратъ? Напр., че сж се намѣрили въ фабриката му укрити храни. Ако това е вѣрно, какво довѣрие може да има населението въ нейнитѣ разпорѣдби и нейната властъ?

„9. Ако всичко това е вѣрно, ако има виновници, съ какви наказания мислите да ги накажете и кога?“

Сжщо и това запитване, съ съгласието на Камарата, ще бжде поставено на дневенъ редъ.

Постѣпило е законодателно прѣдложение — за въстановяване на старата послѣдна алинея на чл. 144 отъ избирателния законъ — отъ страна на народния прѣдставителъ г. Борисъ Вазовъ, подписано отъ надлежното число народни прѣдставители, което ще се напечата, ще се раздаде на г. г. народнитѣ прѣдставители и постави на дневенъ редъ.

С. Омарчевски: Искамъ думата.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Моля. Има да направя още нѣкои съобщения.

Сжщо, постѣпило е до г. г. народнитѣ прѣдставители едно прошение отъ българския женски съюзъ, подписано отъ г-жа Малинова, г-жа Каравелова и г-жа Иванова, което гласи: (Чете) „Комитетътъ на Българския женски съюзъ Ви приподнася искането на прѣдставляванитѣ отъ него български граждани . . .“

Г. Занковъ: Какво е това прѣдложение.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Това е прошение на женския съюзъ.

Г. Занковъ: Че каква нужда има да го четете? Трѣбва да се направи прѣдложение отъ народнитѣ прѣдставители.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Понеже е отправено до г. г. народнитѣ прѣдставители.

Г. Занковъ: Нищо отъ туй. Народнитѣ прѣдставители ще си го прочетатъ. Толкова писма идватъ до Народното събрание — нима трѣбва да се четатъ всички?

Ю. Юрдановъ: Отъ уважение къмъ женитѣ, моля.

Г. Занковъ: Който се интересува, може да отиде въ архивата на Народното събрание да го прочете.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Това прошение или, по-скоро, това писмо на Българския женски съюзъ е адресирано до Камарата. Въ него се настоява да бждатъ дадени права и на женитѣ, както ги имаме ние. Понеже ние сме много прокопсали, да прокопсатъ и тѣ. (Веселостъ)

Постѣпили сж отъ Министерството на финанситѣ:

Писмо до прѣдседателството на Народното събрание, съ което се иска съ едно рѣшение на Събранието да се разрѣши на министра на финанситѣ да уволни администратора на Българската народна банка д-ръ Петко Стоковъ. Писмото е подписано отъ г. министъръ д-ръ Даневъ.

Законопроектъ за измѣнение и допълнение закона за гербовия налогъ;

Законопроектъ за сврѣхсмитенъ кредитъ по бюджета за 1918 г. на сума 11.188.895 л., и

Законопроектъ за прибавление на забѣлжка къмъ чл. 12 отъ закона за гаранцитѣ на чиновницитѣ.

Отъ Министерството на търговията, промишлеността и труда — законопроектъ за измѣнение закона за доплащане дневни пари на чиновницитѣ, служащитѣ и работницитѣ въ държавнитѣ мини и за плащане пенсионнитѣ удържки на работницитѣ при сжщитѣ мини.

Тѣзи законопроекти ще се раздадатъ на г. г. народнитѣ прѣдставители и ще бждатъ поставени на дневенъ редъ.

С. Омарчевски: Г. г. народни прѣдставители! На 28 февруарий бѣхъ отправилъ едно запитване къмъ г. министъръ-прѣдседателя, което бѣше съобщено отъ г. прѣдседателствующия, но за което не се опрѣдѣли день за разглеждането му. Въ това запитване отъ мое име, като депутатъ, и отъ името на групата, къмъ която се числя, питамъ правителството слѣдното: Първо, защо и досега не е вдигнало военното положение и кои сж прѣчките за това? Второ, защо и досега не е прѣмахната цензурата и кои сж нуждитѣ, които налагатъ нейното съществуване и до този часъ? Трето, кои сж прѣчките за неучрѣдяването на тѣй наречения блоковъ комитетъ при Министерството на вътрѣшнитѣ работи и народното здраве, уговоренъ при съставянето на днешното коалиционно правителство отъ прѣдставителитѣ на партиитѣ?

Нѣкой отъ либералнитѣ групи: Частни работи!

С. Омарчевски: Ако сж частни работи, щѣхме да се разправаме съ г. министъръ-прѣдседателя. — Четвъртата точка отъ запитването ми е: кои сж реформитѣ, които г. военниятъ министъръ е прѣдприелъ въ неговото вѣдомство, реформи, които се налагатъ при днешнитѣ врѣмена? Петата точка — защо и до днесъ се държатъ на военна служба провинени генерали, поради което въ обществото се създава едно убѣждение, че това не е нищо друго, освѣнъ една провокация на българския народъ? Послѣ питамъ: какво е направило правителството прѣдъ чуждия свѣтъ, за да защити каузата на България? Туй запитване се състои отъ 15 точки.

Възъ основа на чл. 54 отъ правилника за вътрѣшния редъ на Народното събрание, който казва: (Чете) „Прѣдседателътъ прочита веднага, или въ най-близкото заседание, запитването и Народното събрание, безъ да влиза въ същността на прѣдмета, опрѣдѣля деня, въ който ще се разисква запитването. За запитванията Събранието опрѣдѣля особени заседания всѣки двѣ седмици“ — азъ правя прѣдложение моето запитване да бѣде поставено на разглеждане най-късно въ сѣботата. Прѣдъ видъ важноста на въпроситѣ, които сж сложени въ туй запитване, азъ моля г. министъръ-прѣдседателя и г. прѣдседателя да се гласува моето прѣдложение за поставяне на дневенъ редъ запитването ми.

Прѣдъ видъ на туй, че въпроситѣ ще бѣдатъ поставени на разглеждане въ сѣботата, когато ще имамъ възможность да развия туй запитване, азъ сега се отказвамъ да го развия.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. министъръ-прѣдседателъ.

Министъръ-прѣдседателъ Т. Теодоровъ: Г. г. народни прѣдставители! Правителството не иска да избѣгне разискването на интерпелациитѣ, които народнитѣ прѣдставители сж отправили къмъ него. Досега ние не сме имали врѣме да се занимаемъ ни съ една отъ депозиранитѣ интерпелации, които сж вече нѣколко. Не е само интерпелацията на г. Омарчевски и другаритѣ му; има и други, които сж направени по-рано. Съгласно съ цитирания отъ прѣждеговорившия ораторъ чл. 54 отъ правилника за вътрѣшния редъ на Народното събрание, ние би трѣбвало да установимъ всѣки двѣ недѣли единъ день специално за разглеждане на тия интерпелации, за да не уврѣдимъ на другата работа, която има Народното събрание и която, както знаете, се е затрупала доста много и е отъ твърдѣ бързъ и неотложенъ характеръ. Ето защо, азъ по начало като приемамъ, че трѣбва да се отговори на тия интерпелации отъ надлежнитѣ министри и че разисквания върху тѣхъ трѣбва да станатъ, прѣдлагамъ и моля почитаемото Народно събрание да опрѣдѣли за такъвъ день четвъртъкъ идущата недѣля, когато нѣмаме заседание за текущи работи и когато, слѣдователно, ще можемъ да се занимаемъ съ тия интерпелации.

Отъ разни страни: Прието.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Който е съгласенъ съ прѣдложението на г. министъръ-прѣдседателя, идущия четвъртъкъ . . .

Министъръ-прѣдседателъ Т. Теодоровъ: Не утрѣ, разбира се, а слѣдующия четвъртъкъ.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: . . . да бѣдатъ поставени на дневенъ редъ интерпелациитѣ на народнитѣ прѣдставители, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство, приема се.

Г. министъръ-прѣдседателъ ще отговори на питането на народния прѣдставителъ г. Шакиръ Зюмриевъ. Има думата г. Зюмриевъ, за да развие питането си.

Х. Садж Мехмедовъ: Питането е отъ мое име и отъ негово.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Добрѣ, да говори единъ отъ двамата.

С. Мехмедовъ: Г. г. народни прѣдставители! България взе участие въ тази всесвѣтска война криво-лѣво, за да се запази или за да може да прибере цѣлото българско племе въ едно царство. Тя трѣгна по едно направление, и резултатътъ, както и да е, не е толкова благоприятенъ, както го очаквахме. Отъ извѣстно врѣме насамъ, благодарение на погрома, който настѣпи за страната, нашитѣ съсѣди, както отъ сѣверъ, тѣй и отъ югъ, почнаха да правятъ разни интриги, разни давления върху цѣлия свѣтъ, особено върху ония страни отъ съглашението, които днесъ минаватъ за побѣдители, съ цѣлъ да откъснатъ отъ мила България такива български земи, които сж населени съ български граждани, въ болшинството си мюсюлмани, които мюсюлмани сж доволни, че се намиратъ подъ управлението, подъ скиптъра на българското царство. По едни или други съображения — не ми сж извѣстни, затуй отправямъ това питане къмъ г. министъръ-прѣдседателя и министра на външнитѣ работи, за да ми отговори — нашитѣ съсѣди, особено гърцитѣ, отъ извѣстно врѣме насамъ, правили прѣдъ ареопага на цѣлия свѣтъ въ Парижъ постѣпки, за да откъснатъ или да лишатъ българското царство отъ земи, които исторически може да се каже, че принадлежатъ на България и на онази страна, където сж нашитѣ съсѣди гърцитѣ и отъ друга страна, отъ сѣверъ ромънитѣ сж направили сериозни постѣпки, споредъ моитѣ свѣдѣния, прѣдъ конференцията, да лишатъ българското царство отъ тия територии, които сж населени отъ мюсюлмански елементи, които сж доволни и едни живѣятъ тамъ отъ дълго врѣме, а други сж останали въ българска територия напоследѣтъкъ по извѣстни конвенции. Мюсюлманскитѣ общества въ страната се тревожила отъ извѣстно врѣме насамъ и не знаятъ какво ще стане съ тѣхъ, защото миналото даде такива горчиви примѣри, които доста силно повлияха върху духа на тия мюсюлмански общества. Напр., отъ Добруджа напоследѣтъкъ има нѣкакво движение на югъ, къмъ Гюмюрджинско и по-нататѣкъ къмъ Тракия. Затова азъ отправихъ туй питане до г. министъръ-прѣдседателя, като искахъ, между другото, да узная, и цѣлото общество въ страната, българскиятъ народъ да узнае, въ какво положение се намира този въпросъ и какво мисли да направи почитаемото правителство. Ако е направено нѣщо, какво е то. Затова, казвамъ отправихъ туй питане къмъ г. министъръ-прѣдседателя и го молѣхъ да отговори. Слѣдъ като изслушамъ неговитѣ обяснения, имамъ да прибавя и други нѣкои факти, които доста добрѣ рисуватъ нѣщата въ страната. Затова питамъ, дали е вѣрно това, което се говори, различни сериозни слухове, които се носятъ въ туй направление. Азъ моля г. министъръ-прѣдседателя да благоволитъ да ми отговори, отъ какъдъ произхождатъ тия слухове, на какво се дължатъ и какъ въобще стои положението; има ли надежда или голѣми увѣрения отъ цѣлия европейски, още повече, отъ цѣлия свѣтъ, отъ днешнитѣ побѣдители, отъ съглашението, което иска да прилага правилото на народноститѣ и, между другото, и хуманността.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. министъръ-прѣдседателъ.

Министъръ-прѣдседателъ Т. Теодоровъ: Г. г. народни прѣдставители! Народнитѣ прѣдставители г. г. Садж Мехмедовъ и Шукри Зюмриевъ сж ми направили питане, което азъ считамъ за нужно да прочета текстуално — защото г. Садж Мехмедовъ не го прочете — прѣди да дамъ обяснения по него (Чете).

„Носятъ се най-сериозни слухове, че нашитѣ съсѣди навече отъ сѣверъ и югъ, правѣли постѣпки прѣдъ конференцията за откъсване отъ майка България земи, населени съ бѣлшинство български граждани и мюсюлмани; и по този начинъ искали да лишатъ царството отъ вѣрни български граждани мюсюлмани, които се радватъ на равни права, споредъ интелекта си, въ кръга на основния законъ на страната.

Отъ тия слухове цѣлото мюсюлманство въ България, заедно съ цѣлия български народъ, е въ недоумѣние и се тревожи отъ своята бѣдеща сѣдбина.

Ето защо отправямъ туй ми питане къмъ г. министъръ-прѣдседателя и министъръ на външнитѣ работи и

го моля най-учтиво да благоволи въ най-скоро време да ми отговори" — питането е направено въ единствено число, защото г. Зюмриевъ относилъ се е присъединилъ — „за слѣдното: 1. Има ли нѣщо вѣрно въ горѣизложеното? 2. Ако има нѣщо вѣрно, какво мисли да направи или — направилъ ли е нѣкакви постѣпки за запазване българскитѣ територии отъ чуждото посегателство? 3. Ако сѣ направени постѣпки, какви сѣ послѣдствията отъ тия постѣпки?"

Питанията, които сѣ изложени тукъ, г. г. народни прѣдставители, сѣ отъ твърдѣ сериозенъ, важенъ характеръ и тѣ, може би, сѣ на душата и на сърдцето не само на мюсюлманитѣ народни прѣдставители, които сѣ ги направили, но така сѣщо и на всички други г. г. народни прѣдставители и на всички български граждани.

Първиятъ въпросъ, който се поставя е, дали дѣйстви-телно има направени постѣпки отъ нашитѣ съсѣди — както е казано въ питането — „отъ сѣверъ и югъ“ прѣдъ конференцията за мира, за да искатъ тѣзи наши съсѣди отъ сѣверъ и югъ откъсване на части отъ българското отечество, части населени съ мюсюлмани — и сѣщевременно и съ българи, и за присъединяването имъ къмъ тѣзи наши съсѣди отъ сѣверъ и югъ. На този въпросъ азъ съмъ дълженъ да отговоря утвърдително. За жалостъ, има направени подобни постѣпки, както отъ страна на Ромъния, тѣй сѣщо и отъ страна на Гърция — визиратъ се тукъ очевидно тѣзи двѣ държави, като се казва, „отъ сѣверъ и югъ“. Не знамъ дали не сѣ направени такива постѣпки за откъсване части отъ сегашната наша територия, която днесъ владѣемъ, и отъ страна на сѣрбитѣ, защото не сѣ проникнали въ печата достатъчно свѣдѣния за туй, което е било прѣдъдено отъ тѣхъ на конференцията въ Парижъ. Обаче за исканията на ромъни и на гърци вече имаме достатъчно свѣдѣния. Ромънитѣ, както се знае, искатъ повръщането на цѣлата оная Добруджа, която тѣ заемаха слѣдъ букурещкия договоръ отъ 1913 г. и която днесъ се намира окупирана отъ английски и французки съюзни войски, съ една администрация...

Нѣкой отъ либералнитѣ групи: Ромънска.

Министъръ-прѣдседателъ Т. Теодоровъ: ... която трѣбваше да бѣде или неутрална — разбирамъ на великитѣ държави — или запазена таквазъ, каквато бѣше по-рано, но която въ дѣйствителностъ, по силата на фактитѣ, по силата на нѣкои отстъпления, може да се каже, отъ принципитѣ, по които стана окупирането на тази частъ отъ българското отечество, на Добруджа, е вече ромънска администрация. Споредъ моитѣ свѣдѣния, споредъ свѣдѣнията на правителството, ромънското правителство е прѣтендирало да вземе тази земя, тази частъ отъ Добруджа, която влѣзе въ границитѣ на Ромъния подиръ букурещкия договоръ отъ 1913 г. Но дали точно въ тѣзи граници, или съ нѣкои отстъпки, въ каква именно форма ромънското правителство е направило своитѣ искания или мисли да ги направи, ние нѣмаме положителни данни. Въ всѣки случай, съ самия фактъ, че тази частъ отъ нашата територия, че тая частъ отъ нашето отечество биде окупирана военно отъ английски и французки войски и че днесъ тамъ има ромънска администрация, ние трѣбва да прѣдположимъ, че ромънското правителство ще иска да узакони чрѣзъ конференцията това състояние на нѣщата завинаги. Това сѣ претенцитѣ на Ромъния. Отговорътъ ми по първата точка, относително Ромъния, е утвърдителенъ, както виждате, и твърдѣ достоенъ за съжаление. Защото ние мислѣхме, и сега продължаваме да мислимъ, че, ако е нужно да се установи едно добро съсѣдство, едно добро съжителство съ Ромъния завинаги въ бѣдаше, както то бѣше въ продължение на вѣкове, на цѣли вѣкове въ миналото, между двата народа, като изключимъ една епоха отъ нѣколко само години насамъ, ако е желателно това добро съсѣдство не само за насъ и за ромънитѣ, но и за свѣта, за тоя цивилизованъ свѣтъ, който се прѣдставлява сега въ Парижъ чрѣзъ най-виднитѣ си хора, чрѣзъ най-просвѣтенитѣ си умове, чрѣзъ най-благороднитѣ сърца, то би трѣбвало да се намѣри единъ съвсѣмъ другъ изходъ, едно друго разрѣшение на въпроса отъ това, което се иска отъ ромънитѣ. То се знае какво рѣшение ние разбираме съ тѣзи думи, и азъ нѣма нужда да се спирамъ, за да правя изложение прѣдъ васъ на нашитѣ ревандикации по този прѣдметъ. Ние искаме, щото този въпросъ за сѣдбата на Добруджа да бѣде разрѣшенъ възъ основа принципа на националноститѣ, възъ основа волята на населението, възъ основа на историческитѣ данни и факти отъ недалечно време, отъ 40 години, отъ 10 години, отъ 5 години, отъ 1913 г. насамъ, даже, ако щете възъ основа на това, което днесъ виждатъ прѣдставителитѣ на военната сила на Англия и Франция на туй

мѣсто — възъ основа на това да се даде едно трайно, справедливо рѣшение, удовлетворяващо правдата, удовлетворяващо правото и създаващо морални основи за едно добро съсѣдство и добро съжителство между тѣзи два народа, повтарямъ пакъ, създадени, за да не се каратъ никога, за да живѣятъ въ най-голѣмо приятелство и добросѣдство. Относително принципитѣ на съсѣдитѣ отъ югъ, гърцитѣ, имаме повече положителни свѣдѣния, но пакъ не съвсѣмъ пълни. Ние знаемъ това, което грѣцкиятъ министъръ-прѣдседателъ и пръвъ делегатъ на Гърция въ конференцията въ Парижъ, г. Венизелосъ, е изложилъ прѣдъ конференцията на мира като искане на грѣцката държава. Но знаемъ го не защото имаме наръжка това искане напечатано текстуално отъ край докрай, та да можемъ да го прѣцѣнимъ въ пълнота, но го знаемъ отъ извлѣчения, които се явяватъ въ вѣстникитѣ и които никога не сѣ пълни, а по нѣкой пакъ и отъ извлѣчения, които се явяватъ само въ телеграфнитѣ съобщения, които идатъ у насъ. При все това, колкото и да сѣ несвършено пълни и точни нашитѣ свѣдѣния, ние можемъ да заключимъ, като оставимъ всичко онова, което не засѣга България, което се касае до островитѣ, до Епиръ, до Мала-Азия или до други нѣкои претенции на Гърция, въ които ние нѣма какво да се бъркаме, и не желаемъ да се бъркаме, — не е и наше право да се бъркаме — и дойдемъ до онова, което засѣга насъ и за което ме питатъ г. г. народнитѣ прѣдставители, а именно до онази частъ отъ Тракия, която е въ наше владѣние и до онази, която е въ турско владѣние, и върху която ние имаме претенции, народни искания, национални искания и тежнениа, и се спремъ само върху тѣхъ, трѣбва да изповѣдамъ, че г. Венизелосъ е искалъ присъединението къмъ Гърция и на онази частъ отъ източна Македония, която сега е въ тѣхно владѣние — Сѣресъ, Кавала и Драма и е искалъ онази частъ отъ западна Тракия, която е Ксанти, Гюмюлджина, Дедеагачъ и т. н., Източна Тракия, която днесъ е въ наше владѣние и която съставлява частъ отъ нашата територия не само сега, но и прѣди войната. Г. Венизелосъ си е направилъ искането по такъвъ начинъ, щото грѣцкото кралство, грѣцкитѣ земи да се простиратъ непрѣкъснато, като се започне отъ Атина, покрай Солунъ и т. н. безспирно покрай морето и прѣзъ Дедеагачъ и по-нататкъ въ турска Тракия дори, неизвѣстно докъдѣ, ...

В. Молловъ: Съ столица Цариградъ.

Министъръ-прѣдседателъ Т. Теодоровъ: ... съ нѣкои уговорки, до Цариградъ, а въ нѣкои отношения дори и отаткъ Цариградъ, засѣгайки и брѣговетѣ на Мала-Азия. При такова едно искане се прави само една отстъпка — че на България ще трѣбва при това състояние на нѣщата да се даде единъ търговски изходъ на море, по начинъ, по който ще се даде изходъ на Полша за Сѣверно море, на чехословацитѣ за южнитѣ морета и т. н., — тѣй разбира вѣроятно г. Венизелосъ.

В. Молловъ: Не по този начинъ — на българитѣ ще се даде изходъ на Егейско-море, какъто ще се даде на чехословацитѣ.

Министъръ-прѣдседателъ Т. Теодоровъ: Както и да е. Като оставя възможността само да се говори за единъ търговски изходъ на българитѣ къмъ Егейско-море, той разбира, че това трѣбва да се вземе отъ България и даде въ владение на Гърция.

Прочее, безпокойството въ духоветѣ на мюсюлманското население, па и на българското население, което обитава тия земи, е съвършено оправдано, и когато г. г. народнитѣ прѣдставители ме питатъ, има ли нѣщо вѣрно въ всичко това, въ тия слухове, които се носятъ, че сѣ направени постѣпки прѣдъ конференцията отъ страна на Гърция, азъ отговарямъ, че е вѣрно туй, което току-що изложихъ.

Другъ е въпросътъ, до каква степенъ нашитѣ безпокойства биха били оправдани, защото азъ мисля, че да се иска нѣщо, е едно и да се получи то или признае за справедливо и уважително отъ цѣлия свѣтъ, е съвсѣмъ друго, и самиятъ фактъ, че било ромъни, било гърци, поискали били въ тия прѣдѣли тази или онази земя, населена съ българи или турци, колкото и да внася извѣстенъ смутъ въ нашитѣ духове, колкото и да е отъ естество да ни тревожи, въ сѣщностъ ние не трѣбва да му придаваме по-голѣмо значение, отколкото може да има въ дѣйствителностъ. То е едно искане, а не е едно рѣшение, а да се иска, разумѣва се, е лесно, и то зависи отъ смѣлостта и отъ дързостта на този, който иска, и отъ онова съзнание и схващане, което има той за своитѣ права. Най-послѣ, позволено е и да се моли, и турскитѣ народни прѣдставители знаятъ,

че реджакапу, капанмамяшъ, т. е. вратата за молбитъ не се затваря — може да се иска.

Констатирайки тѣзи факти, които, струва ми се, сж достатъчни, за да отговорятъ на първата точка на питането, минавамъ на втората: ако има нѣщо вѣрно въ тѣзи искания, какво мисли да направи или направилъ ли е нѣкакви постѣпки за запазване на българската територия отъ чуждо посегателство министърътъ, респективно българското правителство.

Г. г. народни прѣдставители! Намъ не ни е липсвало прѣзъ всичкото врѣме нито желанието, нито добрата воля да направимъ всички постѣпки отъ естество да защитятъ по миренъ начинъ нашитѣ права и да отбиятъ чуждитѣ безосновни, съвършено безосновни, посегателства върху нашитѣ права. Ние мислимъ не само че сме длъжни да направимъ тѣзи постѣпки, но ние ги направихме дотолкова, доколкото обстоятелствата, въ които сме поставени, ни позволяваха да правимъ такива постѣпки. Вие знаете, че въ това отношение ние, българитѣ, българската държава, българското правителство, българскиятъ народъ — това е все едно и сѣщо, асж — се намираме въ крайно неблагоприятни условия, за да защитимъ правата си. Какво се говори въ конференцията и какво се иска тамъ, ние не можемъ да го чуемъ, не можемъ да възразимъ противъ него, защото ние не можемъ да бждемъ тамъ. Ние направихме постѣпки еднажъ, дважъ, три пѣти, за да можемъ да бждемъ допуснати поне официозно, подъ една частна форма, чрѣзъ наши прѣдставители, да се прѣдставимъ прѣдъ ония хора, прѣдъ ония велики умове на цивилизования свѣтъ, за които говорихъ и по-рано, па, ако щете, навсички, които засѣдаватъ тамъ, да могатъ да чуятъ и нашата дума, да могатъ да чуятъ и нашитѣ освѣтления тогазъ, когато ще се стараятъ да намѣрятъ истината, ще се стараятъ да откриятъ най-сигурното срѣдство за прилагането на здравитѣ модерни човѣшки принципи, които всички изповѣдватъ и които единствено могатъ да оправдаятъ онова море отъ кръвъ, отъ благородна човѣшка кръвъ, която се пролѣ отъ всички народи, не за тържеството на силата, не за налагане на волята на по-силния надъ по-слабия, но за тържеството на принципитѣ, за тържеството на правдата, за тържеството на морала на земята, за прѣсѣздаване на човѣшкото общество по цѣлото земно кълбо и за създаване на нови условия за живота на хората, които условия да въздигнатъ хората на съвсѣмъ друга височина, отколкото сме живѣли досега, и по този начинъ да се оправдаятъ толкова скѣпнитѣ и обилни жертви, дадени отъ всички народи. Искахме това, но отговори ни се, даде ни се да разберемъ въ нѣкои случаи, когато не ни се отговаря никакъ, че великитѣ държави сж прѣдрѣшили, щото ония държави, ония народи, които сж били съ тѣхъ въ война, да се не допускатъ до никакви обяснения до единъ извѣстенъ моментъ, докогато другата страна, великитѣ народи отъ Съгласението и тѣхнитѣ съюзници не се установятъ върху извѣстни принципи, върху извѣстни конкретни рѣшения по извѣстни въпроси, които по-специално интересуватъ тѣхъ. Не ни е отказано никога — то би било невъзможно да се помисли отъ никого — да бждемъ изслушани въ една работа, която интересува сѣдбата на нашия народъ. Колкото малкъ по число и да е, той нѣма да бжде прѣнебрѣгнатъ и изоставенъ, безъ да бжде изслушанъ; но моментътъ не е настѣпилъ и ние сме въ очакване на тоя моментъ, когато ще се даде и намъ възможностъ да кажемъ нѣщо. Вие виждате, слѣдователно, че нашитѣ постѣпки до сега трѣбваше да се ограничатъ въ такъвъ случай да дѣйствуваме не по единъ прѣкъ начинъ, не по единъ начинъ, който би ни позволилъ, бидейки въ сѣщото положение, въ което сж нашитѣ противници, ония народи и държави, които искатъ да взематъ нашето, да можемъ веднага на сѣщото мѣсто да отговоримъ, но по другъ единъ начинъ, доставяйки нѣкои свѣдѣния, които могатъ да достигнатъ до знанието на тия добри хора, които желаятъ да намѣрятъ справедливи основи въ изпълнението на своя длъгъ на сѣдни, на рѣшители на сѣдбинитѣ на народитѣ. И когато ме питате въ Народното събрание, какво съмъ направилъ въ това отношение, азъ не мога да ви посоча много нѣщо, защото при тѣзи условия много мѣчно е да се направи нѣщо цѣлесъобразно, нѣщо ефикасно, но мога да ви кажа само, че ние се постаряхме да освѣтлимъ външния свѣтъ съ брошури не, защото не можемъ да ги изпратимъ, съ писма не, защото и това почти не можемъ да направимъ; телеграмитѣ, и тѣ сж подъ цензурата или на гърци, или на ромѣи, обикновено сж на гърци, защото само този пѣтъ презъ Солунъ е откритъ. При такива условия ние не можемъ нищо да кажемъ. Ние даже наврѣмена се намѣрваме безъ никакви извѣстия, безъ пропускане на никакви депешии и, ако не е радиотелеграфътъ, не бихме знаели нищо, оставени да чакаме извѣстия по жититѣ на телеграфа,

които минаватъ прѣзъ териториитѣ на тѣзи наши съседи, ние не бихме знаели нищо, а туй, което знаемъ сега, знаемъ го само по радиотелеграфа. При все това, колкото и да сме изолирани, все пакъ нѣщо може да излѣзе отъ тукъ и да прѣхвъркне границитѣ и да отиде другагдѣ. И затуй ние се постаряхме да обнародваме и да направимъ извѣстни нѣкои статистически свѣдѣния върху Добруджа. Това сж нѣколко издания, които има добруджанската организация, които има и правителството и които, впрочемъ, не възбуждатъ толкова голѣмъ споръ, защото работата въ Добруджа е съвсѣмъ очевидна, тя е налице, и хората иматъ възможностъ да я видятъ и сега много ясно. Но повече споренъ е въпросътъ за източна Македония, за западна Тракия, и за турска Тракия, именно за тѣзи области, за които г. г. запитвачитѣ народни прѣдставители, сега ме питатъ. За да мога да удовлетвори донѣкъдѣ тѣхното любопитство и интереса, който вие всички народни прѣдставители имате върху този въпросъ, не за туй, което е, защото вие го знаете какъ е, но за туй, което е могло да се направи, по-важно, по-сжществуено, азъ ще ви кажа, че ние имаме нѣколко издания съ статистически свѣдѣния, които, впрочемъ, тамъ компетентни хора, които се занимаватъ съ въпроса, могатъ да ги намѣрятъ и ще ги намѣрятъ и безъ нашето съдѣйствие, търсейки истината, които свѣдѣния ние за едно улеснение, за едно подчертаване бѣхме длъжни да ги прѣдставимъ. И въ това отношение ние сме особено доволни отъ едно издание на комитетъ за източна Тракия, което прѣди нѣколко врѣме се напечатано на френски езикъ, както е напечатано и на български, и отъ което ще ми позволите да ви посоча нѣкои цифри, за да видите, че нашата кауза, опирайки се върху принципа на народноститѣ, количеството на населението и неговата раса, е права. Азъ мога да резюмирамъ слѣдующитѣ по-главни точки.

Г. Димитровъ: Нѣма да убѣдите съ това французитѣ.

Министъръ-прѣседателъ Т. Теодоровъ: Ще оставимъ вие да ги убѣдите. — Въ 1876 г. въ изданието въ Цариградъ на френски езикъ в. „Courrier d'Orient“, излизащъ подъ надзора на тогавашната цензура, защото въ него врѣме въ Турция винаги имаше цензура и, черпейки тия свѣдѣния, очевидно, отъ източникъ не български, а по всѣка вѣроятностъ турски или френски или отъ нѣкои други официални данни, е излѣзла една статистика за населението въ санджакитѣ: Адрианополски или Одрински, Техирдагски или Родоски и Галиполски. Ние посочихме тая нова таблица на първо мѣсто като една таблица съ свѣдѣния, защото съ по-официални отъ тѣзи данни на турско правителство ние не разполагаме, па ми се струва, че и никой не разполага по причини, които не би могли сега да разискваме. Тѣзи данни на „Courrier d'Orient“, не могатъ да бждатъ подозрени, въ всѣки случай, въ пристрастие къмъ българитѣ, защото България тогава още не сжществуаше като организирана държава. Нашата колония въ Цариградъ бѣше твърдѣ малочислена, както впрочемъ не е била особено голѣма тя тамъ никога. Ние имаме свѣдѣния, които включватъ Одринския санджакъ, състоящъ се отъ околиитѣ Лозенградъ, Чирменъ, Баба-Ески, Бунаръ Хисаръ, Хавса, Казлъ-Агачъ, Узунъ-Кюпрю, Муштафа-Паша, Димотика; за Родопския санджакъ, въ който влизатъ каазитѣ Виза и Малгара; сѣщо така за санджака Галиполи, въ който влизатъ каазитѣ Фередижикъ и Гюмюрджина. Споредъ свѣдѣнията, всичкитѣ тѣзи санджаки иматъ 93.582 къщи, въ които сж живѣли 60.991 турци, 219.198 българи, 74.614 гърци, 6.800 евреи, 5.200 арменци и 1.640 различни народности. Послужихме си сѣщо така съ друга една статистика, издадена въ 1906 г., но отнасяща се къмъ врѣмето 1899 — 1900 г., събрана отъ извѣстия въ България Рихардъ фонъ Махъ, който, бидейки германски офицеръ, може сѣщо така да прѣдставлява за онова врѣме извѣстни гаранции за безпристрастие, който е сключилъ своята статистика за Ксанти, Мароня, Еносъ, Димотика, Адрианополъ, Орта-къой, Хераклея и Виза съ резултатъ: българи екзархисти — 229.216; българи патриархисти — 56.608; българи католици — 2.688; гърци — 163.015; власи — 926; албанци — 13.800; цигани — 498. Вънъ отъ тѣзи данни ние посочихме и даннитѣ, които сж събирани отъ едно английско статистическо дружество, върху което азъ нѣма да се спирамъ сега пространно, а така сѣщо и данни, извлѣчени по книгитѣ на българската екзархия. По този начинъ ние имаме достовѣрни данни, които могатъ да се взематъ сериозно въ внимание, щомъ не се прибѣгва къмъ плебисцитъ или къмъ прѣбровяване. Друга една статистика имаме вече къмъ 1913 г. Въ Одринския санджакъ има турци — 125.628; християни — 97.916; помаци — 5.630; всичко хри-

стияни — българи и помаци — 102.700, значи, по-малко от турците; гърци — 58.400; власи — 643; албанци — 8.820; евреи — 15.632 и арменци — 3.600. За санджака на Лозенград: турци — 59.140, българи — 84.000, помаци — 3.385; всичко българи — 87.000; гърци — 55.970; евреи 1.400. Във Дедеагачки санджак има турци — 26.950; християни — българи — 31.000; помаци — 3.585; гърци — 23.000 и т. н. Във Гюмюлджинския санджак турци — 99.314, — българи — 62.076; помаци 93.855. Всичко българи и помаци 155.000; власи — 150 и т. н. Тази статистика е въз основа на езика, а не въз основа на вѣрата. Изобщо резултати за Тракия има тукъ за Галиполския санджакъ и за Родоския, върху който не се спирамъ. Това е една статистика въ сравнение съ онази, която е била направена отъ „Courtier d'Orient“, 26 години по-рано и която показва, какъ се е измѣнилъ резултатътъ — 382.028 души турци, 294.000 българи, 116.170 помаци, всичко българи — християни и българи мюсюлмани — 410.000; гърци — 252.000; власи — 804, албанци 13.800, цигани — 498; евреи — 22.000 и разни 16.000.

Ето въ друга една статистика отъ 1912 г за Одринския вилаетъ, който обема и тѣй наречената сега турска Тракия и българска Тракия. Слѣдъ това имаме и една таблица, също така достоверна, за 1914 г., която е само за онѣзи околии, които влизатъ въ състава на българската държава, данни, които въ случая не ни интересуватъ. Тѣзи статистически данни, г. г. народни прѣдставители, ви ги прочетохъ не съ цѣлъ да ви убѣждавамъ, каква е физиономията на Тракия, защото вашето убѣждение е извѣстно, то е сигурно, то е несъмнено, но за да ви покажа нѣкои отъ даннитѣ, които ние можахме да посочимъ въ защита на нашата кауза и въ защита на истината статистическа, истината на числата, която е твърдъ важна за онѣзи безпристрастни хора въ странство, които ще искатъ да си създадатъ едно ясно мнѣние и прѣдставление за споровѣтъ между насъ и гърцитѣ, за да могатъ да се произнесатъ. Но, г. г. народни прѣдставители, ние не опираме нашитѣ домогвания само върху тѣзи цифри, които колкото и безпристрастни да сж, все пакъ могатъ да бждатъ подозирани въ неточностъ и могатъ да бждатъ критикувани и оборвани кой знае съ какви други статистики, по-малко убѣдителни, по-малко достоверни, но за които другата страна може да каже, че тѣ сж именно сигурни.

И така, ние виждаме, че напр. г. Венизелосъ, прѣдставителътъ на Гърция, когато е говорилъ прѣдъ конференцията на мира въ Парижъ, е излѣзълъ съ една статистика, въ която е казалъ, че Адрианополскиятъ вилаетъ, заедно съ Галиполския и Цариградския броятъ 731.000 жители, въ сжщностъ точно 731.800 и посочилъ на този фактъ, за да убѣди свѣта, че Одринскиятъ вилаетъ, включително съ Цариградъ и Галиполи, сж прѣимуществено грѣцки земи и, слѣдователно, исканията на гърцитѣ, за да отидатъ тѣ по този пѣтъ, по който искатъ да се разпростратъ, минавайки прѣзъ Ксанти, Гюмюрджина направо за Цариградъ, сж въ правото си, защото тамъ има едно население отъ 731.000 жители гърци. Обаче, когато вземемъ да разгледаме тѣзи цифри, азъ не знамъ на какво той се е основавалъ, далъ е нѣкоя статистика, сигурно, за да подкрѣпи своята теза — но като е вземалъ отдѣлни окръжи, — количеството гърци, което има въ Цариградъ, количеството, което има въ Галиполския санджакъ и онова количество, върху което ние нѣмаме никакви претенции — и се принудихме да направимъ едно изваждане отъ 731.000, на всички, гърци, които се намиратъ въ Цариградъ, въ околноститѣ и пр. и, въ всѣки случай, отатъкъ линията Мидия—Еносъ, ние ще дойдемъ до една цифра повече отъ 500.000, пакъ споредъ грѣцкитѣ статистики, и тогава отъ цифрата 731.000 всичко това нѣма да остане повече отъ 200—230 хиляди души и за Западна, и за Източна Тракия, въобще за всичкото това пространство, за което става споръ между насъ и гърцитѣ и което трѣбва да се има прѣдъ видъ, когато ще се разрѣшава спорътъ между насъ и тѣхъ. Другъ е въпросътъ, ако насъ ни пожертвуватъ, за да минатъ прѣзъ нашата земя, за да могатъ да намѣрятъ своитѣ съотечественици другадъ. Ако ние бихме могли да станемъ мостъ, пѣтъ, прѣзъ който елинизмътъ да върви непрѣкъснато отъ единия до другия си край, то е друго, но тѣ претендиратъ, че цѣлото това пространство е единствено тѣхно. И ние виждаме, че, когато се взематъ тѣхнитѣ статистики и бждатъ анализирани и разчленени, както трѣбва, пакъ ще дадатъ сжщия резултатъ, че тѣзи земи, за които претендиратъ и които не отиватъ по-наизтокъ отъ линията Мидия — Еносъ, сж български земи, за които ние имаме свидѣтелствата не само на тия статистики, но на редица писатели, на редица издатели на карти, на учени дружества, които сж издали тия карти; напоследъкъ има едно издание въ Швейцария отъ едно учено географическо дружество, въ което фигуриратъ най-големитѣ капацитети,

специалисти по въпроса, която карта разпростира дѣйстви-телно сжществуването на българския елементъ като прѣодоляющъ до линията Мидия — Еносъ и даже по-нататѣкъ въ нѣкои отдѣлни мѣстности. Но, г. г. народни прѣдставители, азъ ще ви моля да не се смущавате много отъ претенцитѣ, които сж прѣдвидени въ Парижъ, подкрѣпени отъ г. Венизелосъ съ тѣзи цифри, които ви казахъ, подкрѣпени, може би, съ още нѣкои други доводи, защото нашата кауза и тукъ, както впрочемъ и въ Македония и Добруджа, е толкова права и тѣй изпѣква въ очитѣ на безпристрастния сждия, че тя не може да бжде помрачена дори и тогава, когато ние сме далечъ и не можемъ да си кажемъ думата, дори тогавъ, когато само противникитѣ говорятъ, а ние сме принудени, по силата на обстоятелствата да мълчимъ. Ние знаемъ и цѣлятъ свѣтъ знае, че въ 1912 г., когато се касаеше да се опредѣли, до какъдъ отива българскиятъ елементъ на изтокъ по направление къмъ Цариградъ, докъдъ отиватъ българскитѣ справедливи национални искания, за да могатъ да бждатъ уважени тѣ отъ свѣта, признато бѣше, че тѣ отиватъ до линията Мидия — Еносъ, и признато не само отъ 6-тѣ велики държави, които контролираха, ръководѣха, надзираха — употребете която щете дума — работитѣ на конференцията на мира въ Лондонъ, но тѣзи искания бѣха възприети отъ гърцитѣ, отъ сърбитѣ и черногорцитѣ, които въ договора отъ май 1913 г., сключенъ и подписанъ между насъ и турцитѣ, санкциониранъ отъ великитѣ държави въ Лондонъ, по лондонския договоръ признаха българския характеръ на тѣзи мѣста, защото никой не мислѣше тогава, нито отъ грѣцка, нито отъ сръбска или черногорска страна, че тѣзи земи ще бждатъ дадени тѣмъ, а всички знаеха, че тамъ е линията, на която спиратъ справедливитѣ, възможнитѣ да бждатъ удовлетворени, удовлетворимитѣ искания на българитѣ. И не само тамъ се призна отъ тия хора, които днесъ ще искатъ да спорятъ съ насъ и ще искатъ съ нови цифри да обърнатъ нѣщата и да имъ дадатъ друга свѣтлина, отколкото въ дѣйствителностъ иматъ, но тази истина, колкото се касае по отношение гърцитѣ, е призната нѣколко пѣти. Така напр., по време на лондонскитѣ прѣговори и слѣдъ това самъ г. Венизелосъ, който — трѣбва да го изповѣдамъ тукъ — правѣше впечатление на всички като единъ умѣренъ държавникъ, като единъ човѣкъ, съ когото можеше да се третира и нѣкакъ се издигаше по-видимому по-високо отъ провинизма, който е толкова свойственъ на нѣкои отъ напнитѣ съседи, той самъ многократно признаваше, и изповѣдаваше, че гърцитѣ не могатъ да претендиратъ за нищо въ Тракия. Въ самата камара въ Атина, отговаряйки на хората, които искаха да знаятъ, дали Тракия нѣма да бжде дадена на Гърция, дали Гърция не трѣбва да претендира за нея, той заяви: „Колкото и да е вѣрно, че ние имаме грѣцко население въ Тракия, обаче ние трѣбва да прѣстанемъ да мислимъ за Тракия, защото не впрѣкъ дѣто има гърци, ще бжде грѣцка държава, и ние трѣбва да бждемъ скромни и да се удовлетворимъ съ онѣй, което е най-справедливо и което е удовлетворимо, а не всичко, което можемъ да си въобразимъ“. Тая декларация сжществува въ дневникитѣ на самото грѣцко събрание, и Венизелосъ не бѣше бламиранъ за тая декларация. Напротивъ, той бѣше похваленъ за това и вжтрѣ въ Гърция отъ разумнитѣ хора, и вънъ, и въ Лондонъ, дори и довгадъ, къждъ стана извѣстно неговото поведение: той даже се хвалѣше съ тази своя справедливостъ, съ тази своя примирителностъ, съ тази своя умѣреностъ. По-послѣ, г. г. наподни прѣдставители, въ 1913 г., когато самъ г. Венизелосъ — нѣма да разглеждамъ обстоятелствата, при които стана това нѣщо, тѣхнѣ печално въ историята на България и въ историята на Европа, ако щете — пристѣпи да сключи съюзъ съ Сърбия противъ България, съюзъ, подписанъ на 19 май 1913 г., въ който съюзъ Сърбия и Гърция трѣбваше да опрѣдѣлятъ помежду си, докъдъ всѣка една отъ тѣхъ ще иска да получи българска земя или ще претендира като за свои земи, въ чл. 4, алинея трета на договора, границитѣ, които Гърция иска да си осигури въ Съюзъ съ Сърбия противъ България, сж опрѣдѣлени така: (Чете) „Грѣцката граница отъ страна на България ще остане на Гърция на лѣвия брѣгъ на Вардара териториитѣ, които сж окупирани отъ сръбскитѣ и грѣцки войски спѣшу Гевгели и спѣшу Давидово, до върха Велестъ и Дойранското езеро: послѣ, минавайки на югъ отъ Кукушъ, границата ще мине рѣката Струма отъ сѣверъ на моста при Орлякъ“. Всички тукъ знаемъ тия мѣста и си правимъ ясни прѣдставления за тѣзи претенции. „Пти моста на Орлякъ и отъ тамъ ще трѣгне прѣзъ езерото Тахиносъ и рѣката Ангиста къмъ морето, малко по на изтокъ отъ залива Елефтеръ, споредъ линията, която се дава подробно въ трето приложение къмъ настоящия договоръ“. Вие виждате, слѣдователно, че при тая линия, опрѣдѣлена откъмъ

България между Гърция и Сърбия, в един момент, когато тѣ замишляваха, какъ да взематъ лѣвската частъ отъ резултатитѣ на побѣдоносната българска войска отъ 1912 и 1913 г., въ която лѣвската частъ на жертвитѣ бѣше за насъ, а тѣ искаха да взематъ и вземаха напоследѣтъ и лѣвската частъ отъ плодовитѣ — за тѣхъ тѣ не отиваха по-нататѣкъ отъ рѣката Ангиста и отъ залива Елефтера. Това е единъ фактъ, който не може да се отрече, защото е единъ официаленъ договоръ, който сѣ обнародвали самитѣ гърци по едно издание грѣцко, а не българско, по другъ поводъ направено, а не сега, едно рѣшение, което не е отъ прѣди 40—80 или 100 години, за да се мисли, че обстоятелствата сѣ се съществено измѣнили, че характерътъ на мѣстото се е промѣнилъ, а е само отъ 5 години — нѣма още 6 години.

Виждате, слѣдователно, че духоветѣ, които се тревожатъ духоветѣ, които се смущаватъ, на мюсюлмани и българи, което и азъ констатирамъ, за което г. г. народни нитѣ прѣдставители Зюмриевъ и Мехмедовъ говорятъ въ своитѣ питания, не трѣбва прѣкалено да се смущаватъ и безпокоятъ, защото нашето дѣло е право и истинско. Етническитѣ граници на България сѣ признати и доказани не само съ даннитѣ на статистиката, на науката, но още съ най-формалнитѣ признания на заинтересованитѣ въ спора наши противници; а онзи, който ще рѣшава спора, не може да не има прѣдъ видъ такива официални признания и данни като тия, за които азъ говорихъ.

И, г. г. народни прѣдставители, това признание, което съществува тукъ, за което азъ ви говорихъ — не се спирамъ върху другитѣ, защото има още нѣколко други такива, изходящи пакъ отъ нея страна — не се отрича и днесъ отъ страна на гърцитѣ. И въ едно извлѣчение отъ мемоара, което намѣрваме напечатано въ „Le spectateur d'Orient“, главенъ редакторъ Теотокисъ, което излиза въ Цариградъ на французки, което, очевидно, има връзка съ гърцитѣ и въ което издание се намѣрва по-подробно изложение отъ мемоара на г. Венизелосъ, отколкото въ френскитѣ вестници, ние четемъ, че г. Венизелосъ, излагайки своитѣ искания прѣдъ конференцията, въ мемоара си не е отрекълъ този фактъ, че е признавалъ, че тѣзи земи трѣбва да се дадатъ на България. Тамъ се казва: (Чете) „Г. Венизелосъ доказва съ помощта на статистикитѣ численостъ прѣвъзходство на гърцитѣ надъ българитѣ“ — За турцитѣ не се държи никаква смѣтка, разумѣва се, въ тази статистика, както въ много други статистики: спорътъ не е съ турцитѣ, спорътъ е сега между гърци и българи — „При все това Гърция е била доста примирителна, за да подкрепи въ конференцията въ Лондонъ българскитѣ претенции въ Тракия до Родосто“ — дори до Родосто тя ги е подкрѣпила, защото първоначалното ни искане бѣше до Родосто, но то се уважи само до Мидия—Еносъ — „за да отстъпи на България даже Източна Македония“ — думата е за Сѣресъ, Кавала и Драма. Слѣлъ това, като говори за концеситѣ, направени отъ Сърбия, Венизелосъ казва: „Ако България не бѣше измѣнила на своитѣ съюзници и не бѣше чрѣзъ своитѣ агресии“ — разбирате думата — чрѣзъ своя стрѣмежъ за ...

П. Паскалевъ: Нападение.

Министъръ-прѣдседателъ Т. Теодоровъ: ... завладяване, лакмостъ, ако щете — „предизвикала втората война, и тя щѣше да получи една частъ балканска територия, освободена отъ турското иго, много по-голяма, отколкото нейнитѣ три съюзници: Гърция, Сърбия и Черногория заедно“. Добрѣ, но защо, когато тогава сѣ могли да правятъ тѣзи отстъпки, тѣзи концесии на България, сега се отнематъ? Затова ли, че България е била агресивна, може би, като е искала нѣщо повече, че сега трѣбва да ѝ се вземе друго, или има по-силенъ принципъ отъ този на силата и наказанието? Ето обяснението. — „Но“ — продължава г. Венизелосъ — „азъ вѣрвахъ тогава, че ще бѣде възможно да се създаде една балканска конфедерация, като една последица отъ воюването на балканскитѣ държави противъ Турция. Никаква жертва не ми се виждаше тогава голѣма, за да постигна тая цѣль. И ето, тѣй азъ мислѣхъ, като по-жертвувахъ на България елинизма отъ Източна Македония и отъ Тракия и като ѝ давахъ задоволение толкова широко, че тя можеше да се покаже по-помирителна; колкото пакъ се касаеше до Централна и Западна Македония — по начинъ, щото да можеше тия земи да се разпрѣдѣлятъ по единъ справедливъ начинъ между Гърция и Сърбия. Съ тѣзи концесии България ставаше тѣй голѣма, както бѣше съ Санъ-Стефанския договоръ“. Въпросътъ, слѣдователно, би се свелъ и се свежда въ настояще врѣме къмъ това, г. г. народни прѣдставители. Ако единъ пътъ това е било признавано за българско отъ тѣхъ, че

може да се даде на България, че е справедливо да се даде на България и е дадено и подписано, може ли сега да се отнеме и да се иска да се вземе назадъ затова само, защото тогава то било направено, като се мислѣло, че България ще бѣде заедно съ тѣхъ въ балканската конфедерация и че ще бѣде примирителна? Очевидно е, г. г. народни прѣдставители, че, ако ние се поставимъ на онѣзи високи принципи, на които свѣтътъ е поставилъ днеска разрѣшението не само на нашия споръ съ Гърция и Ромъния и съ Сърбия, но разрѣшението на всички въпроси между народитѣ, то това съображение абсолютно нѣма никаква стойностъ и не може да даде никакво право нито на г. Венизелосъ, нито на нѣкой другъ, който би се намѣрилъ въ неговото положение, за да отиѣни приложението на принципитѣ подъ такъвъ единъ прѣдлогъ. Защото г. Венизелосъ и никой другъ, нито Ромъния, нито Сърбия, не биха могли да докажатъ прѣдъ свѣта, че България е една държава, която по никой начинъ и при никакво уреждане на въпроситѣ, дори и тогазъ, когато се отнасятъ къмъ нея най-справедливо, не ще бѣде единъ достоенъ членъ на балканската конфедерация. Това никой не може да го установи и никой не може да го хвърли намъ въ укоръ. Като-че-ли ние сме единъ народъ, по-малко културенъ, който по-малко отъ тѣхъ може да прѣцѣнява ползитѣ отъ едно братско разбирателство, отъ едно добро съседство, отъ едно уреждане на нашитѣ спорове по единъ справедливъ и дълготраенъ начинъ. Напротивъ, г. г. народни прѣдставители, България е, която може да имъ каже, че Балканскитѣ съюзъ се създаде по нейна инициатива, че не Гърция вика България, за да склучи съюзъ, че не Сърбия поиска склучването на съюза, че не Черна-гора поиска склучването на съюза, за да могатъ да я считатъ днесъ за виновница и недостойна да вземе участие въ една балканска конфедерация, а България бѣше — това е несъмнѣно и може да се докаже съ официални документи и никой не може да го оспори — която взе инициативата по отношение на Сърбия, за да склучи първия договоръ за братство и съюзъ на 29 февруарий 1912 г.; България е, която едновременно съ това взе и инициативата, за да покани Гърция за едно споразумѣние и склучи съ нея договоръ въ май 1912 г. и договоръ само между двѣтъ; първиятъ е между България и Сърбия, безъ никакво участие и знание на Гърция, вториятъ е пакъ между България и Гърция, безъ никакво знание и участие на първо врѣме на Сърбия, ѝ, най-послѣ, България е, която склучи съюза само съ Черна-гора, безъ знанието нито на Гърция, нито на Сърбия. Искамъ да отбѣлжа, г. г. народни прѣдставители, че България не е била никога противъ съюзяването, споразумѣнието, братското споразумѣние, справедливото разбиране, между балканскитѣ народи съ цѣль да се въдвори на този полуостровъ единъ траенъ и справедливъ миръ, който би позволилъ на всичкитѣ народи, които живѣятъ въ него, да се развиватъ свободно, колкото тѣхнитѣ физически и морални сили имъ биха позволили и биха изисквали, безъ никой отъ тѣхъ до потѣпкава правото на другия. Не е г. Венизелосъ, който измисли, г. г. народни прѣдставители, балканския съюзъ — това е моята мисль и върху нея азъ си позволихъ да спра сега, защото това е твърдѣ важно да го кажемъ на себе си, да го кажемъ и на другитѣ да го чуятъ, не е той, който трѣбваше да прави жертви заради балканското споразумѣние, който трѣбваше да прави жертви заради балканската конфедерация. Не е той, който започна, не е той, който създаде това споразумѣние. Нито той, нито Гърция е, която докара резултатитѣ, които позволяваха вече едно братско споразумѣние помежду ни. Но, ако има народъ, ако има държава или дипломация, която има заслуги въ това отношение и която може да се похвали съ най-добрата воля, която е имала, това е България. Не могатъ, слѣдователно, да искатъ да ни наказватъ днесъ за това, което е наша заслуга въ сѣщностъ, а не е нашъ порокъ.

Г. г. народни прѣдставители! Азъ мисля, че ви занимахъ малко повече, отколкото бѣше нужно, отговаряйки на запитването на г. г. народнитѣ прѣдставители мюсюлмани, но мѣне ми се показа важно въ настоящия моментъ да се внесе извѣстна свѣтлина върху въпроси, които нашитѣ колеги мюсюлмани тукъ изнасятъ сега на трибуната, на които искатъ отъ правителството единъ отговоръ и които въпроси, както казахъ, сѣ на ума на всички. И азъ се разпрострѣхъ малко повече съ една цѣль, за да ви покажа, че ние нѣмаме основание да се тревожимъ. Фактитѣ сами по себе си сѣжъ отъ естество да тревожатъ. Да. Това се дължи на безмѣрнитѣ, прѣкаленитѣ претенции на нашитѣ съседи, които посѣгатъ върху части отъ нашето отечество, въ тѣзи граници, въ които то е сега, или въ онѣзи граници, въ които то трѣбва да бѣде,

за да не бъде осакатенъ нашиятъ народъ въ своето бж-даше развитие, за да не бъде той наказанъ единичкъ между малкитъ народи, на които сега великитъ сили обещаватъ щедро своята защита и своето могъще покровителство. Тоя народъ, казвамъ, има всичкитъ основания да бъде спокоенъ. Да бъде спокоенъ, първо, като знае и вѣрва, че каузата му, дѣлото му е право и свето и, второ, че неговитъ сѣдци, сѣдитѣ на България, творителитѣ на нейното бждаше, създателитѣ на условията, при които този народъ ще живѣе, не сж ония народи, наши съсѣди, които иматъ нескромното желание да заграбятъ наши земи или да спънатъ нашето развитие, но сж великитъ народи, най-великитъ народи днесъ на земята, въ справедливостта на които ние вѣрваме, въ великодушното и безпристрастието на които ние сме сигурно увѣрени и които нѣма да оставятъ никога тоя народъ да се почувствува разочарованъ или онеправданъ.

Знаейки това, г. г. народни прѣдставители, азъ мисля, че нѣма нужда да се спирамъ на третата точка, която е въ питането и която се състои въ това: (Чете) „Ако сж направени постѣпки, какви сж послѣдствията отъ тѣзи постѣпки?“ — Разбрахте, какви постѣпки сж могли да бждатъ направени, разбрахте, мисля, и какви постѣпки могатъ да се направятъ и въ бждаше. Тѣзи постѣпки ще бждатъ да си откриемъ душата, да си защитимъ каузата безъ преувеличение, безъ инстинктъ за заграбване чуждото, съ всичкото искрено желание да защитимъ развитието на нашия народъ въ неговитъ етнически граници, съ всичкото желание да не потѣпчемъ правото на съѣда си, съ всичкото желание да се установи миръ и приятелство во вѣки между народитѣ на Балканския полуостровъ, които го обитаватъ, и съ пълна вѣра и съ пълна надежда въ съвѣстѣта на човѣчеството и въ неговото справедливо рѣшение. Все пакъ, г. г. народни представители, правдата винаги ще възтържествува и тя не може да не си пробие пътъ прѣдъ тѣзи безпристрастни сѣдци, които засѣдаватъ днесъ въ Парижъ, за да творятъ сѣдбинитѣ на народитѣ.

Този е моятъ отговоръ на запитването на г. г. народнитѣ прѣдставители. (Ржкоплѣскане отъ групата на блока).

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Г. Мехмедовъ! Доволни ли сте отъ отговора на г. министъръ-прѣдседателя?

С. Мехмедовъ: Г. г. народни прѣдставители! Признавамъ трудното положение на сегашното правителство да наддѣлѣе всичкитъ затруднения, които биха му се създали. Вѣрно е това, което каза г. министъръ-прѣдседателъ, че България е изолирана и не е могла да прѣдстави други статистики. Ще ми позволите, г. г. народни прѣдставители, да ви кажа, че старитѣ статистики не могатъ да послужатъ толкова, колкото новитѣ статистически данни, които има. Г. Венизелосъ, първиятъ гръцки делегатъ на конференцията на мира въ Парижъ, си служи съ старитѣ статистики. Понеже почитаемото правителство има голѣма вѣра въ този ареопагъ, който ще разрѣши сѣдбинитѣ на всичкитъ народи, а безспорно и на малкитѣ, не е злѣ почитаемото правителство да посочи по-новитѣ статистики, които говорятъ съвсѣмъ противното на онова, което говори г. Венизелосъ. Твърдението на г. Венизелосъ, че въ източна Македония има болшинство гръцкиятъ елементъ, противорѣчи на ония данни, които сж събрани на послѣдкъ отъ нашитѣ военни и административни власти. Колкото се отнася въпросътъ за турска Тракия, на която сѣдбата за сега още не се знае, върху нея гръцитѣ нѣматъ никакво право съгласно принципитѣ, които сж обявени отъ цѣлия европейски и цивилизованъ свѣтъ. Гърцитѣ не могатъ да се базираатъ на тия данни, които сж отъ прѣди 50 години, защото, ако се отиде днесъ въ турска Тракия до Чаталджа, рѣдко ще се срещне гръцки елементъ, който да наддѣлява въ тази страна. Споредъ новитѣ статистически данни, тази страна се населява повече отъ мюсюлмани и българи. Та, искамъ да обърна просвѣтеното внимание на почитаемото правителство, че, ако въ конференцията се рѣши Турция да не бжде отъ Чаталджа насамъ, да се застѣпи най-сериозно, турска Тракия да се даде на България, защото мюсюлманскиятъ и българскиятъ елементи въ нея сж въ болшинство, и тя трѣбва да принадлежи по-скоро на България, отколкото на една Гърция. Ако се прокара принципътъ на народноститѣ, азъ още отъ сега мога да ви заявя, че навсѣкждѣ мюсюлманскиятъ елементъ ще посрѣщне отъ все сърдце и душа присѣдинението си къмъ България. Ето защо, азъ моля правителството да настои

да има плебисцитъ въ тази страна, и вие ще видите, както заявихъ и по-рано и сега го повтарямъ, че цѣлиятъ мюсюлмански елементъ, който е въ болшинство въ тази страна, ще иска да бжде подъ българско управление по-скоро, отколкото подъ нѣкое друго. (Ржкоплѣскане отъ либерали, земледѣлци, демократи и народняци)

Г. г. народни прѣдставители! Споменува се тукъ често името на г. Венизелосъ. Вие видѣхте, че даннитѣ и официалнитѣ документи, които ви прочете г. министъръ-прѣдседателъ, опровергаватъ онуй изложение, което Венизелосъ е направилъ на конференцията. Гърция, която е била съюзница на България, на която тя дължи своето успѣване на балканската война, виждате какви интриги е употребила, за да може да вземе нѣщо повече отъ това, което не трѣбва да принадлежи на нея. Дѣйствително, положението на правителството е трудно, но то, като правителство, отговорно прѣдъ Парламента, трѣбва да употреби всички усилия, да вземе всички мѣрки и да намѣри пѣтица, за да може да защити прѣдъ конференцията искането на българитѣ, задружно съ искането на мюсюлманитѣ въ тия области, да бждатъ присѣдинени къмъ България. Защото мюсюлманитѣ въ България, като български граждани отъ 40 години насамъ сж се радвали на голѣма свобода, като изключимъ нѣкои локални стѣлкновения. Благодарение на нашата конституция, вѣротърпимостта въ България е най-широка. Ето защо азъ заявявамъ повторно, че българското правителство е длъжно да употреби всички усилия и спѣлства, да вземе необходимитѣ мѣрки, щото мюсюлманитѣ въ тия области да останатъ въ границитѣ на България, за да могатъ и тѣ заедно съ насъ да се радватъ на тази свобода, на която ние се радваме.

Г. г. народни прѣдставители! Моитѣ колеги сж рѣшили по този случай да се прочете една декларация отъ наше име, съ прочитането на която е натоваренъ другарътъ Шакиръ Зюмриевъ. Азъ ще ви помоля да имате търпението да изслушате нашата декларация, която е напоявена отъ цѣлата група на мюсюлманскитѣ депутати въ Парламента. (Ржкоплѣскане отъ либерали, земледѣлци, демократи и народняци)

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. Шакиръ Зюмриевъ.

III. Зюмриевъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни прѣдставители! Онзи день другарътъ ни, русенскиятъ наполекъ прѣдставителъ г. Хафузъ Садкъ Мехмедовъ, отправи едно питане до г. министъръ-прѣдседателя, вслѣдствие на разни интриги, разпръснати въ европейския печатъ, съ тенденциозната цѣль да компрометиратъ лоялността на българскитѣ граждани-мюсюлмани въ България. По този поводъ ние изслушахме обяснението на г. министъръ-прѣдседателя. Азъ ще бжа много краткъ и ще ви заявя, че въ Балканския полуостровъ даже между християнскитѣ елементи не е имало такава хармония, каквато владѣе, въпрѣки религиознитѣ различия и политическитѣ ежби, между мюсюлманитѣ и българитѣ.

Отъ либералнитѣ групи: Вѣно! (Общо ржкоплѣскане безъ групата на тѣснитѣ социалисти)

III. Зюмриевъ: Слѣдъ разпадането на турската империя на Балканския полуостровъ се създадохъ разни християнски държави. Фактъ е, че Балканскиятъ полуостровъ, може да се каже, въ болшинството си бѣше населенъ съ мюсюлмани. Имаше съ стотици хиляди мюсюлмани въ Ромѣния, имаше мюсюлмани въ Сърбия и въ Гърция. Слѣдъ 40 години днесъ въ Ромѣния нѣма мюсюлмани, г. г. народни прѣдставители, въ Сърбия тоже нѣма, въ Гърция тоже нѣма. Обаче, въ България, отъ 40 години насамъ, отъ освобождението на българското царство, ние, мюсюлманитѣ, живѣемъ, ползуваме се съ политически и религиозни права. Въпрѣки политическитѣ ежби, въпрѣки крѣпавитѣ борби между турската империя отъ една страна, и маллата българска държава отъ друга страна, ние пакъ можахме да запазимъ своитѣ национални и религиозни права. Това сж фактитѣ.

Отъ либералнитѣ групи: Браво! (Общо ржкоплѣскане безъ групата на тѣснитѣ социалисти)

III. Зюмриевъ: Ще ми позволите да ви направя само една историческа бѣлѣжка. Въ 1865 г., ако се не лъжа,

прѣз вѣмето на Султанъ Азиса, Али паша, въ единъ мемоаръ до султана казва: „Ваше Величество! Дайте права на българския елементъ, който живѣе въ турската империя; този елементъ е единъ много трудолюбивъ и прѣданъ елементъ, който ще стане нѣкога бисеръ на Вашия тронъ“. Г. г. народни прѣдставители! Дѣйствително българскиятъ народъ пострада, но не само по вина на турскитѣ или мюсюлмански управници, но повече по интригите на фанариотитѣ.

Отъ либералнитѣ групи: Много вѣрно! (Ржкоплѣскане отъ либералнитѣ групи и нѣкои отъ групитѣ на блока)

Ш. Зюмриевъ: Българскиятъ народъ е жертва на фанариотитѣ и днесъ още страда отъ злинитѣ на тия фанариоти. Г. г. народни прѣдставители! Това, което Али паша казваше, че българскиятъ елементъ ще стане единъ бисеръ на турския тронъ, азъ ви заявявамъ откровенно, ако се напълно респектиратъ гаранциитѣ отъ конституцията права, че мюсюлманскиятъ елементъ въ царство България ще бѣде едно украшение на българския тронъ.

Отъ либералнитѣ групи: Вѣрно! (Ржкоплѣскане отъ либералнитѣ групи и нѣкои отъ групитѣ на блока).

Ш. Зюмриевъ: По-нататкъ, г. г. народни прѣдставители, нѣма защо да ви занимавамъ съ тѣзи работи и нѣма нужда да ви давамъ разни примѣри за прѣдаността на мюсюлманитѣ къмъ общото мило отечество България. Българскитѣ мюсюлмани дадохъ за това достатъчно неоспорими и неизбродими факти и доказателства. Тѣ никога не сж проявили каква да е мисль за сепаратизмъ или нѣщо друго противъ българската дѣржава. Дѣйствително, ние имаме понѣкога нѣкога недоразумѣния, но тѣ може да се кажатъ сѣмейни работи, работи отъ вѣтрѣшно естество, по които много лесно се разбираме. Напр., четемъ въ в. „Le Temps“ отъ 17 януарий една телеграма отъ Солунъ, въ която се казва, че единствената джамия въ София е щѣла да бѣде съборена отъ българскитѣ власти и че мюсюлманитѣ правили туй, онуй — цѣла аларма. Дѣйствително, общинското управление, по единъ незаконенъ начинъ, въ тѣзи тревожни вѣремена съ едно писмо, съобщава на мюфтийството, че джамията подлежи на събаряне. Ние веднага се отнесохме до правителството, направихме питане и властта веднага отмѣни тая мѣрка. Значи, ние имаме права и можемъ винаги да педантикираме тия права поѣдъ правителството и поѣдъ българския народъ. Българскиятъ народъ е свободолюбивъ, правдолюбивъ, той е страдалъ много и той трѣбва да уважава правата на своитѣ съотечественици, съ които живѣе.

Слѣдъ изслушване обясненията на г. министъръ-прѣседателя имамъ честь да направя отъ мое име и отъ името на всички мои другари народни прѣдставители, слѣдующата декларация: (Чете)

„ДЕКЛАРАЦИЯ

Грѣцитѣ въ своята непомѣнена жажла за териториялни разширочения на Балканския полуостровъ, за да оплавляятъ своитѣ домогвания и да заблуждаватъ общественото мнѣние въ Европа, разпространяватъ, че мюсюлманитѣ отъ Източна Тракия ужъ се оплаквали отъ българскитѣ звѣрства и прѣлпочитали грѣцкото управление.

Послѣдъ сж учудване и възмущение тѣзи грѣцки твърдения. Дѣйствително българскитѣ мюсюлмани вслѣствие на войната бѣха изложени на разни лишения и макаръ да не скриватъ недоволството си отъ извѣстни волности на властта особено прѣзъ вѣме на войната, тѣ не намиратъ никакво основание, за да прѣлпочитатъ грѣцкото управление поѣдъ българското.

Мюсюлманитѣ въ България, които се ползватъ съ повната, гарантирани отъ демократическата българска конституция и които, благодарение на тѣзи права, запазили своитѣ религиозни и национални привилегии отъ 40 години, живѣятъ спокойно въ своето отечество — България. Напротивъ, още отъ създаването на Грѣция, мюсюлманитѣ тамъ бѣха принудени да напущатъ своитѣ огнища и днесъ въ старитѣ поѣлѣли на кралството не е останалъ нито единъ отъ стотинитѣ хиляди мюсюлмани, които живѣеха нѣкога тамъ. Този фактъ показва най-ярко характера на грѣцкото управление, на грѣцката толерантност и култура!

Слѣдователно, заявявамъ отъ името на другаритѣ си, че горѣпоменатитѣ грѣцки твърдения за смѣтка на българскитѣ мюсюлмани сж съвършено безосновни.

Що се отнася до мемоара, който двама наши другари били врѣчили на прѣдставителитѣ на великитѣ сили въ София, истината е слѣдната: понеже напоследъкъ грѣцитѣ прѣтендирали, че Източна и Западна Тракия били населени изключително съ грѣци и понеже, отъ друга страна, българскиятъ комитетъ „Одринска Тракия“ бѣше врѣчилъ единъ мемоаръ, въ който прѣмълчаваше сжествуването на мюсюлмански елементъ и изкарваше, че мнозинството въ Източна Тракия е българско — вслѣствие на тѣзи двѣ обстоятелства тия наши другари, въ качеството си на прѣдставители отъ Западна Тракия, счели за нужно да изтъкнатъ фактъ, че въ Западна Тракия мнозинството отъ населението е мюсюлманско. Но отъ това да се вадѣ заключение, че мюсюлманитѣ прѣдпочитатъ грѣцкото управление прѣдъ българското е съвършено погрѣшно и произволно.

Мюсюлманитѣ сж прѣданни на общото отечество България и това тѣ сж доказали съ пролѣтата на бойнитѣ полета кръвъ за постигане величието на отечеството. Тѣ винаги сж сподѣляли радоститѣ и скѣрбитѣ на своитѣ съотечественици — българитѣ.

Отхвърляме, слѣдователно, съ възмущение и най-энергично протестираме противъ грѣцкитѣ инсинуации, цѣлещи да заблудятъ общественото мнѣние въ Европа и да компрометиратъ лоялността на българскитѣ мюсюлмани прѣлъ тѣхнитѣ съотечественици — българи.

Сжщо така ние считаме за своя длъжност да заявимъ отъ името на нашитѣ съотечественици мюсюлмани, които въ днешния моментъ се намиратъ въ Добруджа, че тѣ, които изпитаха прѣзъ всичкото вѣме управлението на Добруджа отъ ромѣнитѣ, особено прѣзъ послѣдната война, по никой начинъ не биха желали да останатъ подъ туй непоносимо управление, а горещо желаятъ да живѣятъ обединени съ насъ въ прѣдѣлитѣ на общото отечество България.

Гр. София, 5 мартъ 1919 г.

Народни прѣдставители мюсюлмани: Х. Сали Мехмедовъ, Тефикъ, Сабри бей, Т. Токалиевъ, Ю. Ибрахимовъ, Х. Садкъ Мехмедовъ, Ю. Хюсеиновъ, Едхемъ Рухи, Ш. А. Зюмриевъ и И. Юмеровъ“. (Общи ржкоплѣскания безъ групата на тѣснитѣ социалисти)

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. Георги п. Анастасовъ.

Г. п. Анастасовъ: Имамъ да отправя една молба къмъ Народното събрание въ свѣзка съ това питане.

Г. г. народни прѣдставители! Отъ обясненията, които даде г. министъръ-прѣзидентъ въ свѣзка съ питането на двамата български депутати, по народност мюсюлмани, и отъ онова, което сте чели въ всички български вѣстници, при общата тежестъ и общото томоzene, което се е надвѣсило надъ България, вие виждате и сте свѣдѣтели на едно изнеможване на българския народъ по отношение на единъ неговъ милъ и скѣпъ край — Тракия. За всички васъ е ясно, че милата ни и хубава Тракия е подложена...

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: (Звѣни) Това е вѣнъ отъ правилника.

Г. п. Анастасовъ: Моля Ви се, двѣ думи ще кажа.

Д. Кьорчевъ: Нека каже, г. прѣдседателю!

Г. п. Анастасовъ: ... на най-тежки нападки и е разпнната, ако мога да кажа, на кръстъ. Първиятъ министъръ на Грѣция, г. Венизелосъ, ималъ цѣлата безочливостъ и цѣлото тупе да се яви прѣдъ високо благороднитѣ прѣдставители на цѣлия свѣтъ въ конференцията и да ги увѣри, че Тракия е грѣцка. Отъ името на Тракия, отъ кѣлѣто произхождамъ като народенъ прѣдставителъ, отхвърлямъ съ цѣлата си душа, съ възмущение това твърдение на Венизелоса. Тракия е българска и е населена съ българи. (Ржкоплѣскане отъ групата на либералитѣ) Вие чухте изявленията на г. министъръ-прѣзидента, вие чухте статистическитѣ свѣдѣния на редъ писатели, които сж минали тая страна и доказаха, че тя е българска, вие чухте и изявленията на нашитѣ другари депутати, по народност мюсюлмани, които ви казватъ, че тая страна е българска, че мюсюлманското население въ този край съ все сърце е прѣдадено да служи подъ управлението на българската дѣржава и да се ползува съ свободитѣ на тая дѣржава. Ако не бѣха тѣзи свободи, г. г. народни

прѣдставители, ние — и азъ въ това число — нѣмаше да засѣдаваме тукъ, въ този моментъ. Благодарение на българитѣ и на мюсюлманитѣ въ Западна Тракия, които по народностъ сѣ мюсюлмани, като изключите помацитѣ, които по народностъ сѣ българи, а по религия мюсюлмани, благодарение, казвамъ, на този народъ ние засѣдаваме тукъ. Прѣдъ видъ на това, че въ чуждестранния печатъ се пушатъ различни инсинуации; прѣдъ видъ на това, че изъ нашата страна сѣ се прѣснали рѣдица емигранти, които сѣ грѣцко злато подкупватъ наши сънародници и наши съотечественици да искатъ да се присѣдинятъ къмъ Грѣция; прѣдъ видъ на обстоянитѣ и твърди широки освѣтления, които министъръ-прѣзидентътъ ни даде по този въпросъ и прѣдъ видъ на това, че неговата рѣчь и рѣчитѣ на нашитѣ другари тукъ не ще могатъ да излѣзатъ въ печата въ тая подробностъ и ясностъ, сѣ които се изложиха тукъ, азъ моля Народното събрание да се съгласи рѣчьта на г. министъръ-президента и рѣчитѣ на нашитѣ другари депутати да бѣдатъ отпечатани въ една брушура, която да се разпрѣсне между цѣлия народъ, за да види самиятъ нашъ народъ истинското положение на Тракия, за да видятъ и нашитѣ неприятели истинската декларация на прѣдставителитѣ на мюсюлманския народъ, за да видятъ всички въ свѣта, че Тракия е българска. Нека се разпрѣсне тая книжка между нашия народъ, па ако може да се прѣведе и на френски. Моля васъ, г. г. народни прѣдставители, моля и г. министъръ-президента да се съгласите да се отпечататъ тия рѣчи, както на български, така и на нѣкой чуждестраненъ езикъ и да се разпространятъ.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. министъръ-прѣдседателъ.

Министъръ-прѣдседателъ Т. Теодоровъ: Г. г. народни прѣдставители! Отдавна врѣме не сме публикували, афиширали рѣчи, да не правимъ това и сега; и безъ това, онова, което се каза тукъ, публично ще излѣзе.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Нѣма да излѣзе.

Министъръ-прѣдседателъ Т. Теодоровъ: Азъ считамъ за свой дългъ да изкажа признателностъ за справедливостъта, сѣ която нашитѣ другари мюсюлмани се изказаха, се отнесоха къмъ въпроса и за онѣзи високо патриотически чувства, които тѣ изказаха къмъ нашето отечество България. Истина е, че двамата наши другари мюсюлмани народни прѣдставители сѣ дали такова едно изъяснение, но както стана ясно отъ тѣхнитѣ обяснения — тѣзи двама наши другари отжествуватъ, не сѣ тукъ, даже не сѣ взели никакво участие въ нашитѣ засѣдания прѣвъ тая сесия — не сѣ и тѣ мислили да прѣдпочитатъ грѣцкото управление прѣдъ българското. Въ това отношение, може да се каже, че чувствата, които се изказаха днесъ на трибуната, отговарятъ на общото чувство на тракийцитѣ и вжѣтъ въ прѣдѣлитѣ на България, и вънъ отъ прѣдѣлитѣ ѝ. И затуй рѣкоплѣсканията, сѣ които се посрѣшнаха декларациитѣ на нашитѣ другари отъ мюсюлманско вѣроизповѣданіе, бѣха съвършено заслужени и съвършено искрени. Азъ имъ благодаря на тѣхъ, благодаря и на господина, който иска да се публикуватъ рѣчитѣ, но моля да се не създава този прецедентъ. Ние ще имаме възможностъ да направимъ всичко това извѣстно и затова моля да се мине на дневенъ редъ.

Г. Димитровъ: Четири години война напусто, за да се устрои такова зрѣлище въ Парламента днесъ!

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Врѣмето за питаннята мина, затова ще пристѣпимъ къмъ разглеждането на въпроситѣ, поставени на дневенъ редъ, а именно къмъ гласуване на прѣдложението за разрѣшение разни претенции, изъяснени отъ страна на военно-служещи, касателно заплатата и дневнитѣ имъ пари за минало врѣме. Къмъ това прѣдложение народниятъ прѣдставителъ г. Георги Занковъ направи слѣдното прѣдложение: (Чете) „Раненитѣ и заболѣлитѣ отъ дѣйствующата армия, които при оздравяването имъ сѣ били намѣрени негодни да се повърнатъ въ частитѣ си, а способни за служба въ вжтрѣшността на царството, макаръ и по военното вѣдомство, продължаватъ да получаватъ и слѣдъ встѣпването имъ въ новата длѣжностъ до демобилизирането имъ, освѣнъ слѣдуюмата имъ се заплати и увеличение дневни пари — единъ и половина размѣръ отъ опрѣдѣления за мирно-

врѣмenni командировки. — Това е въ сила и за демобилизиранитѣ вече военнослужещи отъ тая категория“.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. министърътъ на войната.

Министъръ А. Ляпчевъ: Прѣдложението, което прави г. Занковъ, е отъ съвсѣмъ друго естество и никакъ нѣма мѣсто при уреждането на тѣзи претенции, сѣ които азъ съмъ сезиралъ народното прѣдставителство. Прѣдложението на г. Занкова цѣли да даде въ единъ и половина размѣръ, значи допълнително двѣтъ пети, на всичкитѣ ония военни, които, бидейки изкарани отъ строя по болестъ или по други причини, зачислени на длѣжностъ въ вжтрѣшността на царството, не сѣ получавали друго, освѣнъ $\frac{1}{2}$. Този въпросъ е единъ голѣмъ въпросъ и е свързанъ съ въпроса за двѣтъ пети на чиновничеството. И азъ, макаръ, като министъръ на войната, да съмъ да се даде това на военнитѣ, които въ случая, като ранени и т. н., биха имали всички прѣимущества спрѣмо другитѣ, не мога да се съглася да се постави това прѣдложение въ моето, което цѣли съвсѣмъ друго нѣщо. Моето прѣдложение, г. г. народни прѣдставители, има за цѣлъ да уреди нѣкои претенции, които по едни закони се даватъ, а по други не се даватъ. Това сѣ само дребни въпроси, които трѣбва да се изгледатъ, та, по този начинъ, да може счетоводството да функционира правилно, а нѣмамъ за цѣлъ въ тѣзи шестъ точки, които има прѣдложението, да разрѣшавамъ такива крупни въпроси и съвсѣмъ инцидентно да се вмѣква едно прѣдложение, което стои надъ всички прѣдложения и засѣга единъ въпросъ отъ прѣвостепенна държавна важностъ, свързанъ съ единъ разходъ самъ по себе си отъ около нѣколко милиона лева, а заедно съ всичкото отъ около 90—100 милиона лева. Ето защо, азъ моля българското народно прѣдставителство да бѣде по-внимателно и вносителитѣ на това прѣдложение, г. Занковъ и г. Василевъ, да сезиратъ Народното събрание специално съ него, а не сега по случая на моето прѣдложение. Прочее, не съмъ съгласенъ и моля да не приемате прѣдложението на г. Занкова; нѣщо повече, моля прѣдставителството да го не твърди дори на гласуване, защото не му е мѣстото тукъ. Азъ моля да се пристѣпи къмъ гласуване на моето прѣдложение, което въ своитѣ шестъ точки не съдържа друго, повторно ви заявявамъ, освѣнъ искането да се отомыятъ извѣстни права, създадени по едни закони, отъгнети по други. Повтарямъ, това сѣ дребни противорѣчия, които трѣбва да се изправятъ, за да може счетоводството да функционира правилно.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. Димо Кьорчевъ.

Д. Кьорчевъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ бихъ милъ г. министъра на войната да даде нѣкои обяснения относно една категория отъ военнослужещи, които тукъ не се засѣгатъ, а пъкъ и тѣ иматъ претенции за парична сума отъ минало врѣме. Тая категория военнослужещи, г. министре, сѣ нашитѣ офицери или кандидатъ-офицери, които попаднаха въ плѣнъ и които за врѣмето, похѣпано въ плѣнъ, получаватъ споледъ нарежланията на Военното министерство, половина заплата; независимо отъ това тѣ не сѣ си запазили и правото на повишение. Така, напр., повъзъ врѣме на войната съ Ромѣния, въ Добовджа палнаха въ плѣнъ наши офицери. Тия плѣнници отидоха въ Русия, нѣкои отъ тѣхъ избѣгаха и се върнаха, други сѣ останаха, но онѣзи, които прѣстояха тамъ повъзъ врѣмето, когато тукъ за тѣхнитѣ другари стана производство, днесъ нито сѣ произведени, нито пъкъ, понеже производството засѣга и тѣхнитѣ парични претенции, получаватъ онази заплата за миналото врѣме, която трѣбваше да получаватъ като офицери. Вие знаете, че международнитѣ конвенции, засѣгащи военноплѣнницитѣ въ врѣме на война, нареждатъ, когато тия послѣднитѣ сѣ офицери, тѣхнитѣ заплати да се плащатъ отъ държавата, която ги държи като плѣнници, но, понеже съ Русия подобни взаимни уреждания на тия нѣща не сѣ станаха, нашитѣ плѣнници тамъ не получили никаква сума, върнали се тукъ, претендиратъ да имъ се даде нѣщо, защото получаватъ само половина заплатата си, безъ да има основание за това, а трѣбва да получаватъ цѣлата си заплата и същеврѣменно да запазятъ чина, който не е толкова важенъ, ако сѣ запасни офицери, че цѣлъ да ги постави на по-високо мѣсто въ иерархията на офицерството, ами

защото той ще им даде право да получат по-голяма заплата. Та, моля г. министъра на войната да даде обяснение по този въпрос, тъй като, според мене, въ предложението той напълно не е засегнатъ.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. министърътъ на войната.

Министъръ А. Ляпчевъ: Г. г. народни прѣдставители! Положението на военнослужащитъ, които сж въ плѣнъ, се урежда двояко днесъ въ България. Отъ една страна, положението на ония, които се сдадоха въ плѣнъ по заповѣдъ на държавата, е ясно — тѣ се считатъ като че сж на война и се ползватъ съ всичкитъ права, отъ които се ползува който и да е тѣхенъ другаръ, който би воювалъ до послѣдния день. По отношение на другитъ, които сж паднали въ редовенъ плѣнъ, не по заповѣдъ на държавата, тѣхното положение се реди на общо основание. Азъ зная, че въ повѣреното ми министерство, за да можемъ да опрѣдѣлимъ положението на всичкитъ тия военнослужащи отъ разни категории, сега сме се заели да създадемъ една наредба, която военнитъ наричатъ положение; тя е единъ правилникъ, който въ свръзка съ закона за въоръженитъ сили ще трѣбва да уреди всичкитъ тия въпроси, а заедно съ тѣхъ и този въпросъ, по който вие ме сезирате.

Д. Кьорчевъ: Въ Вашето министерство иматъ само мнѣние и казватъ: „Ние ще ви дадемъ единъ орденъ като на храбърци и половина заплата“. Г. Теодоръ Теодорозъ плати на турскитъ офицери заплата и послѣ не си взехме паритъ отъ Турция.

Министъръ А. Ляпчевъ: Вие искате отъ мене обяснение, какво мисли сега Министерството на войната; азъ ви ги давамъ. Този въпросъ, както и много други въпроси досежно производство, досежно права, досежно парични възнаграждения и пр. се урежда сега. Какъ ще наредимъ окончателно, още не мога да ви кажа, защото въ министерството сега се занимаваме съ това:

Д. Кьорчевъ: Този въпросъ е доста ясенъ, г. министре.

Министъръ А. Ляпчевъ: По сжществующитъ законоположения той нѣма защо да се повдига. Ако по сжществующитъ положения не е ясенъ, азъ ви казвамъ, че той ще се изясни, защото се занимаваме съ тѣзи въпроси. Азъ случайно тукъ сега повече не мога да кажа, освѣнъ молбата си, тѣзи претенции, които сж въ противорѣчие съ едни и други закони, да се изравнятъ, като се гласува моето предложение.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. Георги Занковъ.

Г. Занковъ: Туй предложение, по което става дума, се касае само за около 230 души офицери и долни чинове, които прѣзъ врѣме на войната сж били ранени и изпратени въ тила на служба, не по своя вина. Разбира се, защото иначе тѣ можеха да бждатъ на фронта и да получаватъ заплата, каквато сж получавали до момента на своето напаяване. Така че сумата не е такава голѣма, както г. Ляпчевъ мисли, че достига до 7—8 милиона лева; сумата може да възлѣзе на не повече отъ 300 хиляди лева защото прѣтендиращитъ не сж повече отъ 230 души. Азъ смѣтамъ, ако г. министърътъ на войната не е съгласенъ моето предложение сега да мине, поне да се постави на дневенъ редъ.

Министъръ А. Ляпчевъ: Съгласенъ съмъ да се постави на дневенъ редъ.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Тогава трѣбва да се внесе законодателно предложение.

Г. Занковъ: Има законодателно предложение, внесено не отъ мене, а отъ Григоръ Василевъ. Нека се постави то на дневенъ редъ.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: На мене не е дадено. Когато му дойде редътъ, ще го поставя на дневенъ редъ.

Г. Занковъ: Има го, поискайте го отъ архивата.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Ще туря на гласуване предложението на народния прѣдставителъ

г. Георги Занковъ. Които сж съгласни да бжде прието, моля, да си вдигнатъ ржката. Меншество.

Които сж съгласни да се одобри предложението на Министерството на войната, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Слѣдующата точка отъ дневния редъ е първо четене на законопроекта за прѣобръщане частнитъ гимназиялни класове при Мехомийската прогимназия въ класове на народна непълна смѣсена гимназия.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„ИЗЛОЖЕНИЕ НА МОТИВИТЪ

къмъ законопроекта за прѣобръщане частнитъ гимназиялни класове при Мехомийската прогимназия въ класове на народна непълна смѣсена гимназия.

Г. г. народни прѣдставители, прѣзъ 1917 г. уважаемитъ братя П. и Ив. Каназиреви, фабриканти на сапунъ въ София, имаха родолюбие да подарятъ 200 хиляди лева, за откриване срѣдно учебно заведение (пълно или непълно, общообразователно или специално) въ родния имъ градъ Мехомия. Откриването на такава се поиска и отъ кметовѣ на околнитъ до градъ Мехомия села, които намиратъ, че послѣднитъ градъ е най-сгодно мѣсто за откриване срѣдно училище въ тамошния край. Повѣреното ми министерство, което е призовано да се грижи за разширението на просвѣтата въ царството, не можеше да не приеме съ благодарностъ направеното дарение и да се не отзове на желанието на г-да дарителитъ, както и на мѣстното население, което се отличава по своето ученолюбие, да отвори гимназиялни класове при Мехомийската смѣсена прогимназия. Но понеже откриването и закриването на срѣдни училища може да става само по законодателенъ редъ (чл. 111 отъ закона за народното просвѣщение), а нѣмаше възможностъ да се внесе въ Народното събрание законодателно предложение за признаване на гимназиялни класъ, откритъ при Мехомийската народна прогимназия отъ началото на учебната 1917/1918 г., — послѣднитъ биде откритъ като частенъ отъ страна на мѣстното читалище „15 септември 1903 г.“ и въ края на сжщата учебна година министерството изпрати своя делегатъ за изпититъ, за да могатъ ученицитъ, свършили 1 гимназияленъ класъ въ Мехомия, съгласно съ чл. 362 отъ закона за народното просвѣщение, да се ползватъ съ правата на ученици отъ народнитъ срѣдни училища. Въ началото на сегашната учебна година, по ходатайството на Струмишкия окоженъ училищенъ съвѣтъ, позволи се отъ министерството да бжде откритъ въ Мехомия II гимназияленъ класъ, но пакъ като частенъ. Понеже откриването на гимназиялни класове въ този градъ, който се явява естественъ географически и административенъ центъръ на съседнитъ села, се иска отъ самото население и понеже издръжката на двата класа е достатъчно улеснена съ дарението на г-да братя Каназиреви, а и другитъ искания на закона сж изпълнени — азъ имамъ честъ да ви помоля, г. г. народни прѣдставители, да дадете вашето съгласие за прѣобразуване на сжществующитъ тамъ частни гимназиялни класове въ класове на народна непълна смѣсена гимназия, като гласувате за законопроекта, който полиасямъ на вашето благосклонно внимание. — Въ законопроекта се говори за „гимназиялни класове“ при прогимназията, а не за „непълна смѣсена гимназия“, защото въ послѣдната влиза и прогимназията, а тя е сега държавна. Чл. 3 отъ сжщия дава право на повѣреното ми министерство да позволи на общината, когато се констатира нужда и възможностъ, по-нататъшното развитие на непълната гимназия въ пълна или прѣобръщането ѝ въ специално училище. Тази евентуалностъ се поѣвижда и отъ самитъ дарители, братя Каназиреви, които сж поѣлчизначили подарения отъ тѣхъ фондъ за „издръжане срѣдно учебно заведение (пълно или непълно, общообразователно или специално) въ гр. Мехомия“.

Министъръ на народното просвѣщение: **Ст. Костурковъ**

„ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за прѣобръщане частнитъ гимназиялни класове при Мехомийската прогимназия въ класове на народна непълна смѣсена гимназия.

Чл. 1. Частнитъ гимназиялни смѣсени класове при народната прогимназия въ гр. Мехомия се обръщатъ отъ

1 април 1919 г. въ класове на народна непълна смѣсена гимназия.

Чл. 2. Гимназиялнитѣ класове на Мехомийската народна непълна смѣсена гимназия ще се издържатъ отъ общината и отъ лихвитѣ на фонда „Братя П. и Ив. Каназиревѣ“, управляванъ отъ Министерството на народното просвѣщение.

Чл. 3. На Министерството на народното просвѣщение се дава право, по свое усмотрение, да позволи по-нататъшното развитие на непълната гимназия до прѣобръщането ѝ въ пълна или въ специално училище“.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ на първо четене прочетения законопроектъ, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Министъръ С. Костурковъ: Прѣдлагамъ да се даде спѣшностъ на този законопроектъ, да се приеме сега и на второ четене, защото нѣма нужда да отива въ комисията.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има прѣдложение прочетеният законопроектъ да се чете и на второ четене. Които сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

В. Коларовъ: Г. прѣседателю! Какво гласувате — нѣма кворумъ.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Моля г. секретаря да докладва законопроекта на второ четене.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„ЗАКОНЪ

за прѣобръщане частнитѣ гимназиялни класове при Мехомийската прогимназия въ класове на народна непълна смѣсена гимназия“.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ заглавието на законопроекта тѣй, както се прочете...

В. Коларовъ: Какво приемате, г. прѣседателю, нѣма кворумъ. Съ 40 души ли ще гласувате?

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Г. квесторе! Поканете г. г. народнитѣ прѣдставители да дойдатъ да засѣдаватъ; ако не желаятъ, да заявятъ.

В. Коларовъ: Ако има нужда отъ почивка, дайте отидиъ!

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Нѣма нужда отъ отидиъ.

В. Коларовъ: Милиарденъ кредитъ има тукъ да се приема.

Министъръ-прѣседателъ Т. Теодоровъ: Така нѣма да го прокараме. Всички ще го гласуваме. (Влизатъ въ залата извѣстно число народни прѣдставители)

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ заглавието на законопроекта, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„Чл. 1. Частнитѣ гимназиялни смѣсени класове при народната прогимназия въ гр. Мехомия се обръщатъ отъ 1 април 1919 г. въ класове на народна непълна смѣсена гимназия“.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ чл. 1, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„Чл. 2. Гимназиялнитѣ класове на Мехомийската народна непълна смѣсена гимназия ще се издържатъ отъ общината и отъ лихвитѣ на фонда „Братя П. и Ив. Каназиревѣ“, управляванъ отъ Министерството на народното просвѣщение“.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ чл. 2, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„Чл. 3. На Министерството на народното просвѣщение се дава право, по свое усмотрение, да позволи по-нататъшното развитие на непълната гимназия до прѣобръщането ѝ въ пълна или въ специално училище“.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ чл. 3, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Слѣдующиятъ прѣдметъ отъ дневния редъ е...

В. Коларовъ: Нѣма кворумъ, г. прѣседателю. Още единъ пжтъ Ви казвамъ. Гласувате незаконно. Нѣмате 50 души — прѣбройте ги.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: 82 сж, г. Коларовъ.

Слѣдующиятъ прѣдметъ отъ дневния редъ е първо четене на законопроекта за подпомагане замедѣлцитѣ, пострадали отъ суша прѣзъ 1918 г., съ заеми отъ Българската земеделѣска банка подъ гаранцията на държавата. Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ законопроекта за подпомагане замедѣлцитѣ, пострадали отъ суша прѣзъ 1918 г., съ заеми отъ Българската земеделѣска банка, подъ гаранцията на държавата.

Г. г. народни прѣдставители! Въ повечето отъ околнитѣ въ царството, вслѣдствие небивалия миналогодишенъ недородъ, както и вслѣдствие ангажирането на работнитѣ имъ ржцѣ въ войската, множество бѣдни земеделѣски сѣмейства сж останали съвсѣмъ безъ срѣдства за прѣпитание и даже въ невъзможностъ да плащатъ храната, отпущана имъ отъ районнитѣ комитети по нормирани цѣни. За да се помогне на такива изпаднали въ крайна нужда сѣмейства, моля ви, г. г. народни прѣдставители, да приемете тукъ приложения законопроектъ, съ който се разрешава на Българската земеделѣска банка, чрѣзъ клоноветѣ си, да отпуща подъ гаранция на държавата малки срѣдства, подъ видъ на заеми, на сѣмействата, нѣмачи кредитъ прѣдъ нея, споредъ закона за банката.

Като се прокаратъ по законодателенъ редъ и приложатъ на практика прѣдлаганитѣ съ този законопроектъ положения, ще се подпомогне на бѣдствующото население въ борбата му съ днешнитѣ лишения и нужди до новата жетва.

Министъръ на земеделѣието и държавнитѣ имоти:

Д. Драгиевъ

„ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за подпомагане замедѣлцитѣ, пострадали отъ суша прѣзъ 1918 г., съ заеми отъ Българската земеделѣска банка, подъ гаранция на държавата.

Чл. 1. На пострадалиотъ отъ суша некредитоспособни земеделѣци се отпускатъ заеми отъ Българската земеделѣска банка за изхранване на сѣмействата и добитѣя и посѣване на земитѣ имъ, подъ гаранция на държавата, въ размѣръ най-много 2.000 л. за всѣко домакинство.

Забѣлѣжка. На работницитѣ въ земеделѣскитѣ стопанства за изхранване на сѣмействата имъ могатъ да се отпускатъ заеми въ размѣръ най-много до 500 л.

Чл. 2. Заемитѣ се отпускатъ срѣщу записи съ падежъ най-много до 1 година и съ право на продължение още съ двѣ години.

Чл. 3. Отпускането на заемитѣ ще става възъ основа на списци, прѣдварително приготвени отъ общински комисиѣ, въ съставъ: общинския кметъ, секретаръ-бирника, главния учителъ и двама посочени отъ населението земеделѣлци. Въ общини отъ нѣколко населени мѣста, ще вземе участие кметскиятъ намѣстникъ и по единъ земеделѣлецъ, посоченъ отъ всѣко населено мѣсто, за което ще се приготвятъ списциѣтѣ.

Чл. 4. Така приготвенитѣ списци въ два екземпляра ще прѣдставятъ въ Българската земеделѣска банка за прѣглеждане и одобрение отъ околийска комисиѣ въ съставъ: началника на Земеделѣската банка, агронома и финансовия началникъ. Одобренитѣ списци, подписани отъ членоветѣ на комисиѣта, съ нанесенитѣ поправки, се прѣдаватъ на банковия клонъ за отпускане на заемитѣ.

Забѣлѣжка. Въ банкови райони, сѣдалището на които нѣма агрономъ или финансовъ началникъ, членове на комисията биватъ: началникътъ на Земледѣлската банка, мѣстниятъ прѣдставителъ на финансовата властъ и земледѣлскиятъ администраторъ; гдѣто нѣма такъвъ, ще го замѣства главниятъ учителъ.

Чл. 5. Отпустнатитѣ суми по тия заеми не могатъ да се разходватъ за други цѣли. Лица, които злоупотрѣбватъ съ това, Българската земледѣлска банка има право да събере веднага дадената въ заемъ сума.

Чл. 6. Членовѣтъ на общинскитѣ комисии, както и тия на околийскитѣ, сѣ лично отговорни, ако съ нѣкои свои дѣйствия, пристрастие или мудностъ попрѣчатъ за своеврѣмното и правилно отпускане на заемитѣ, или пъкъ незаконно отпуснатъ заемъ на лица, нѣмащи нужда.

Чл. 7. Финансовиятъ началникъ подписва въ записитѣ, като прѣдставителъ на Министерството на финанситѣ, за поржчителъ по заемитѣ. Ако слѣдъ изтичане на първата година стане нужда да се продължи срокътъ на заема съ още една или двѣ години — тогава това продължение става безъ да се дава новъ записъ и безъ да се иска наново съгласието на прѣдставителя на държавата — финансовия началникъ.

Чл. 8. Срѣщу всички лица, които ще се ползватъ отъ прѣдвиденитѣ права въ настоящия законъ, до 1 мартъ 1920 г. се спира изпълнението на изпълнителнитѣ листове, издадени противъ тѣхъ. Допуща се, обаче, да се налага възбрана върху недвижимитѣ имоти на длъжницитѣ.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. министърътъ на земледѣлието.

Министъръ Д. Драгиевъ: Понеже този законопроектъ цѣли да задоволи една неотложна и настѣпила нужда на пострадалото и нуждаещо се отъ кредитъ земледѣлско население, моля да се приеме на първо четене и веднага да мине и на второ четене.

В. Коларовъ: Нѣма кворумъ, г. прѣседателю. Щомъ Камарата е необходима за България, нека бѣде камара, да не бѣде подигравка на камара и парламентаризмъ. Нека дойдатъ тукъ народнитѣ прѣдставители и да гласуватъ. Това било парламентаризмъ! Да се регистрира.

Ю. Юрдановъ: Ако Камарата не иска да работи, да си върви.

В. Коларовъ: Рѣждасала Камара!

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Давамъ 10 минути одихъ.

(Слѣдъ одихъ)

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: (Звъни) За сѣданието продължава.

Които приематъ на първо четене законопроекта за подпомагане земледѣлцитѣ, пострадали отъ суша прѣзъ 1918 г., съ заеми отъ Българската земледѣлска банка подъ гаранцията на държавата, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Г. министърътъ на земледѣлието има думата.

Министъръ Д. Драгиевъ: Моля да се гласува спѣшностъ да се приеме на второ четене законопроектътъ, тъй като е много спѣшенъ.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има прѣдложение отъ г. министра на земледѣлието да се гласува спѣшностъ. Които сѣ съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Моля г. секретаря да докладва законопроекта на второ четене.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„ЗАКОНЪ

за подпомагане земледѣлцитѣ, пострадали отъ суша прѣзъ 1918 г., съ заеми отъ Българската земледѣлска банка, подъ гаранция на държавата“

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ заглавието на законопроекта, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„Чл. 1. На пострадалитѣ отъ суша некредитоспособни земледѣлци се отпускатъ заеми отъ Българската земледѣлска банка за изхранване на сѣмействата и добитъка и посѣване на земитѣ имъ, подъ гаранция на държавата, въ размѣръ най-много 2.000 л. за всѣко домакинство.

Забѣлѣжка. На работницитѣ въ земледѣлскитѣ стопанства за изхранване на сѣмействата имъ могатъ да се отпускатъ заеми въ размѣръ най-много до 500 л.“

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ чл. 1, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„Чл. 2. Заемитѣ се отпускатъ срѣщу записи съ надежъ най-много до 1 година и съ право на продължение още съ двѣ години“.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ чл. 2, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„Чл. 3. Отпускането на заемитѣ ще става възъ основа на списъци, прѣдварително приготвени отъ общински комисии, въ съставъ: общинския кметъ, секретаръ-бирника, главния учителъ и двама посочени отъ населението земледѣлци. Въ общини отъ нѣколко населени мѣста, ще вземе участие кметскиятъ намѣстникъ и по единъ земледѣлецъ, посоченъ отъ всѣко населено мѣсто, за което ще се приготвятъ списъцитѣ“.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ чл. 3, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„Чл. 4. Така приготвенитѣ списъци въ два екземпляра ще прѣдставятъ въ Българската земледѣлска банка за прѣглеждане и одобрение отъ околийска комисия въ съставъ: началника на Земледѣлската банка, агронома и финансовия началникъ. Одобренитѣ списъци, подписани отъ членовѣтъ на комисията, съ нанесенитѣ поправки, се прѣдаватъ на банковия клонъ за отпускане на заемитѣ.

Забѣлѣжка. Въ банкови райони, сѣдалището на които нѣма агрономъ или финансовъ началникъ, членове на комисията биватъ: началникътъ на Земледѣлската банка, мѣстниятъ прѣдставителъ на финансовата властъ и земледѣлскиятъ администраторъ; гдѣто нѣма такъвъ, ще го замѣства главниятъ учителъ“.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ чл. 4, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„Чл. 5. Отпустнатитѣ суми по тия заеми не могатъ да се разходватъ за други цѣли. Лица, които злоупотрѣбватъ съ това, Българската земледѣлска банка има право да събере веднага дадената въ заемъ сума“.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ чл. 5, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„Чл. 6. Членовѣтъ на общинскитѣ комисии, както и тия на околийскитѣ, сѣ лично отговорни, ако съ нѣкои свои дѣйствия, пристрастие или мудностъ попрѣчатъ за своеврѣмното и правилно отпускане на заемитѣ, или пъкъ незаконно отпуснатъ заемъ на лица, нѣмащи нужда“.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ чл. 6, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„Чл. 7. Финансовиятъ началникъ подписва въ записитѣ, като прѣдставителъ на Министерството на финанситѣ, за поржчителъ по заемитѣ. Ако слѣдъ изтичане на първата година стане нужда да се продължи срокътъ на заема съ още една или двѣ години — тогава това продължение става, безъ да се дава новъ записъ и безъ да се иска наново съгласието на прѣдставителя на държавата — финансовия началникъ“.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които при-
ематъ чл. 7, както се прочете, моля, да си вдигнатъ рж-
ката. Болшинство.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„Чл. 8. Срѣщу всички лица, които ще се ползуватъ отъ
прѣдвиденитѣ права въ настоящия законъ, до 1 мартъ
1920 г. се спира изпълнението на изпълнителнитѣ листове,
издадени противъ тѣхъ. Допуща се, обаче, да се налага
възбрана върху недвижимитѣ имоти на длъжниците“.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които при-
ематъ чл. 8, както се прочете, моля, да си вдигнатъ рж-
ката. Болшинство.

Слѣдующиятъ пунктъ отъ дневния редъ е първо че-
тене на законопроекта за измѣнение и допълнение на чл.
чл. 5, буква з, 12, алинея 1, и 30 отъ закона за Българската
земледѣлска банка.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ законопроекта за измѣнение и допълнение на чл.
чл. 5, буква з, 12, ал. 1, и 30 отъ закона за Българската
земледѣлска банка.

Г. г. народни прѣдставители! Чл. 5, буква з, ограничава
краткосрочнитѣ заеми, отпускани подъ поръчителството,
до 1.000 л. за земледѣлцитѣ, а за търговцитѣ и индустри-
ялцитѣ, които се занимаватъ съ земледѣлчески индустрии,
до 5.000 л. Новитѣ нужди отъ една страна и отъ друга —
сегашното благосъстояние на тия банкови клиенти налага
да се увеличи размѣрътъ на заемитѣ за земледѣлцитѣ до
5.000 л., а за търговцитѣ и индустриялцитѣ до 20.000 л.
Сумитѣ 1.000 л. въ единия случай и 5.000 л. въ другия сж
толкова малки за сегашното врѣме, че съ тѣхъ не може
да се посрѣщатъ и най-минималнитѣ нужди на спомена-
титѣ категории банкови клиенти.

Но сжщитѣ съображения се наложи и измѣнението на
алинея 1-ва отъ чл. 12. До сега всичкитѣ краткосрочни
заеми, срѣщу поръчители, срѣщу залогъ на движими имоти
и пр., не можеха да надминаватъ 2.000 л., а ипотечнитѣ
10.000 л.; тия размѣри се увеличаватъ съ законопроекта
за краткосрочнитѣ заеми до 10.000 л., а за ипотечнитѣ —
до 20.000 л.

Съ чл. 30 отъ закона за Българската земледѣлска
банка, приетъ отъ Народното събрание прѣзъ 1903 г., бѣ
узаконено 25% отъ нейнитѣ чисти печалби да се турятъ
ежегодно на разположението на Министерството на зе-
мледѣлието, за да бждатъ използвани за подпомагане на
земледѣлието и отраслитѣ му. Съ законъ отъ 1911 г. чл. 30
се измѣни въ смисълъ, 50% отъ чиститѣ печалби на бан-
ката да се употребяватъ за сжщата цѣль. Новото измѣ-
нение на чл. 30 е узаконило тия суми да се вписватъ на
приходъ въ държавния бюджетъ.

До 1911 г. съ 25% отъ печалбитѣ на банката се е на-
правило много малко за постигане гонимитѣ цѣли; отъ
тогава и до сега 50% отъ печалбитѣ на банката се впи-
сватъ на приходъ въ държавния бюджетъ и се изразход-
ватъ за смѣтка на държавата.

Измѣнението на чл. 30 отъ закона за банката въ гор-
ния смисълъ трѣбва да стане по слѣднитѣ съображения:
Българската земледѣлска банка слѣдъ сключване на
мира ще има нужда отъ голѣми капитали: а) защото тя
ще трѣбва да раздава заеми и на земледѣлцитѣ въ зе-
митѣ, които биха се присѣдинили къмъ царството; б) за-
щото, вѣроятно, тя ще финансира изкупуването на госпо-
дарски и чифлишки земи; в) защото, вѣроятно, тя съ
своитѣ капитали ще извърши бждащата колонизация въ
царството, и г) защото заемитѣ, които ще раздава зана-
прѣдъ, по причина на новитѣ социални условия, ще сж
несравнено по-голѣми и по-много отъ раздаванитѣ досега.

Тия нови народни нужди несъмнено сж по-важни отъ
ония, за които 50% отъ печалбитѣ на банката сж прѣд-
назначени. Обаче за постигане на тия нужди необходимо
е срѣдствата на банката да бждатъ засилени, като засега
се почне засилването прѣди всичко отъ това: да се не
взематъ 50% отъ нейнитѣ печалби за подпомагане на зе-
мледѣлието, респективно за усиление на държавния бюд-
жетъ.

Отмѣнението на забѣлжката къмъ чл. 30 отъ закона
за Българската земледѣлска банка е послѣдствие отъ
измѣнението на сжщия членъ.

София, 23 октомври 1918 г.

Управляющъ Министерството на земледѣлието и
държавнитѣ имоти,

министъръ на финанситѣ: **А. Ляпчевъ**

„ЗАКОНПРОЕКТЪ

за измѣнение и допълнение на чл. чл. 5, буква з, 12, ал. 1,
и 30 отъ закона за Българската земледѣлска банка.

§ 1.

Чл. 5 буква з се измѣня така: Дава въ заемъ пари
срѣщу записи, носещи най-малко три подписа, на изда-
тель и поръчители, максимумъ до 5.000 лева, но на тър-
говци и индустриялци, които се занимаватъ и съ земе-
дѣлски индустрии, подобни заеми се отпускатъ до 20.000 л.

§ 2.

Чл. 12 алинея 1-ва се измѣнява така: Заеманитѣ суми
на едно лице, било наведнѣжъ или на нѣколко пѣти, не
може да надминаватъ 10.000 лева за краткосрочнитѣ и
20.000 лева за ипотечнитѣ заеми.

§ 3.

Чл. 30 се измѣня така: чиститѣ печалби на Българската
земледѣлска банка се разпрѣдѣлятъ, както слѣдва:

83% за увеличение на основния капиталъ;
5% за фондъ за погасяване несѣбираемитѣ вземания;
5% за възнаграждение на служащитѣ при банката;
7% за запасенъ капиталъ.

Забѣлжката къмъ сжщия членъ се отмѣнява“.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които при-
ематъ на първо четене законопроекта, както се прочете,
моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Има думата г. министърътъ на земледѣлието.

Министъръ Д. Драгиевъ: Моля да се гласува спѣшностъ
на законопроекта, за да мине сега и на второ четене.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Г. министъ-
рътъ на земледѣлието прѣдлага спѣшностъ. Които сж съ-
гласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта на второ
четене.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„ЗАКОНЪ

за измѣнение и допълнение на чл. чл. 5, буква з, 12, ал. 1,
и 30 отъ закона за Българската земледѣлска банка.“

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които при-
ематъ заглавието на законопроекта, както се прочете, моля
да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„§ 1.

Чл. 5 буква з се измѣнява така: Дава въ заемъ пари
срѣщу записи, носещи най-малко три подписа, на изда-
тель и поръчители, максимумъ до 5.000 лева, но на тър-
говци и индустриялци, които се занимаватъ и съ земе-
дѣлски индустрии, подобни заеми се отпускатъ до 20.000 л.“

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които при-
ематъ § 1, както се прочете, моля, да си вдигнатъ рж-
ката. Болшинство.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„§ 2.

Чл. 12 алинея 1-ва се измѣнява така: Заеманитѣ суми
на едно лице, било наведнѣжъ или на нѣколко пѣти, не
може да надминаватъ 10.000 лева за краткосрочнитѣ и
20.000 лева за ипотечнитѣ заеми“.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които при-
ематъ § 2, както се прочете, моля да си вдигнатъ рж-
ката. Болшинство.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„§ 3.

Чл. 30 се измѣня така: Чиститѣ печалби на Българската
земледѣлска банка се разпрѣдѣлятъ, както слѣдва:

83% за увеличение на основния капиталъ;
5% за фондъ за погасяване несѣбираемитѣ вземания;

5% за възнаграждение на служащите при банката;
7% за запасен капитал.

Заблъжката къмъ същия членъ се отменява“.

Прѣседателствуващъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ § 3, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Слѣдующиятъ пунктъ отъ дневния редъ е второ четене на законопроекта за свръхсметенъ кредитъ за 23.828.984-91 л. за изплащане дългове на държавата за минали години — до 1916 г. включително.

Моля г. секретаря да го докладва.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„ЗАКОНЪ

за свръхсметенъ кредитъ за 23.828.984-91 л. за изплащане дългове на държавата за минали години — до 1916 г. включително“.

Прѣседателствуващъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ заглавието на законопроекта, както се прочете, моля да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„Чл. 1. Разрѣшава се на надлежните министри да изплатятъ дълговетъ на държавата за разходи за минали години — до 1916 г. включително — на сума 23.828.984-91 л., съгласно съ приложените къмъ този законъ двѣ таблици¹⁾, а именно: таблица I — за дългове, за които не сѣ достигнали разрѣшенитъ кредити въ надлежните бюджети — на сума 23.627.629-96 л., и таблица II — за разходи, за които не е имало разрѣшени кредити — на сума 201.354-96 л.“

Прѣседателствуващъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ чл. 1, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„Чл. 2. Изплащането на вписанитъ въ таблицитъ суми може да стане само слѣдъ като надлежните счетоводства и Върховната сметна палата констатирайтъ и признайтъ, че произвеждането и оправдаването на разходите е законосъобразно“.

Прѣседателствуващъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ чл. 2, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„Чл. 3. Разходитъ по този свръхсметенъ кредитъ да се покриватъ съ произведението на заемъ отъ държавни съкровищни бонове, при условия и лихва, опрѣдѣлени отъ Министерския съвъгъ, и да се отнесатъ къмъ бюджета за 1918 г. Държавните съкровищни бонове се освобождаватъ отъ всякакви такси и данъци, прѣдвидени или които ще се прѣдвидятъ въ законитъ занапрѣдъ“.

Прѣседателствуващъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ чл. 3, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Министъръ д-ръ С. Даневъ: Азъ моля Народното събрание да се съгласи да се прѣреди дневниятъ редъ, като оставимъ законопроекта за голѣмия кредитъ отъ 1.084.000.000 л. и пристѣпимъ къмъ обсъждане законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за отчетността по бюджета и на закона за измѣнение и допълнение на същия отъ 8 мартъ 1911 г. — пунктъ 4, буква в отъ дневния редъ.

Прѣседателствуващъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ прѣдложението на г. министра на финанситъ, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта на първо четене.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за отчетността по бюджета и на закона за измѣнение и допълнение на същия отъ 8 мартъ 1911 г.

Г. г. народни прѣдставители! Сега дѣйстващиятъ законъ за отчетността по бюджета е приетъ въ първата редовна сесия на XII обикновено Народно събрание и е утвърденъ съ указъ № 29 отъ 28 февруарий 1903 г., но е влѣзълъ въ сила и се прилага отъ 1 февруарий 1905 г.,

защото, съ законъ отъ 31 декемврий 1903 г., прилагането му е отложено до 1 януарий 1905 г., а съ законъ отъ 31 декемврий 1904 г. е постановено да влѣзе въ сила слѣдъ закриването на втората редовна сесия на XIII обикновено Народно събрание, което е станало на 31 януарий 1905 г. Слѣдъ това сѣ правени измѣнения и допълнения съ закони отъ 1 априлъ 1905 г., отъ 18 януарий 1907 г., отъ 1 августъ 1908 г., съ закона за бюджета за 1909 г., по-голѣми измѣнения и допълнения сѣ направени съ законитъ отъ 8 мартъ и 30 декемврий 1911 г., и най-сетнѣ съ закона за бюджета за третото тримѣсечие на 1916 г.

Явно е отъ горѣизложеното колко е необходимо да се събератъ всички тия измѣнения и допълнения въ единъ цѣлостенъ законъ за отчетността по бюджета. Поради това, повѣреното ми министерство, както имахъ честта да ви съобща въ мотивитъ къмъ законопроекта за продължаване финансовата 1918 г. и за разрѣшаване кредитъ за първото тримѣсечие на 1919 г. въ размѣръ 3/12 отъ кредититъ по бюджета за 1918 г., възнамѣряваше да прѣработи изцѣло сегашния законъ за отчетността по бюджета съ всичкитъ му измѣнения и допълнения и да внесе за разглеждане и гласуване още отъ текущата сесия на Народното събрание единъ новъ законопроектъ за отчетността по бюджета. За съжаление, обаче, поради изключителнитъ условия, които прѣживяваме, това се оказа невъзможно по редъ причини както за повѣреното ми министерство, така и за Народното събрание.

Отъ друга страна, обаче, изключителнитъ условия на стопанския животъ въ страната налагатъ извѣстни измѣнения въ закона за отчетността по бюджета, които не търпятъ отлагане, и затова се виждамъ принуденъ, г. г. народни прѣдставители, да ви занимамъ съ тѣхъ чрѣзъ настоящия законопроектъ. Впрочемъ, за повечето отъ тия измѣнения бѣше внесенъ въ изтеклата сесия на Народното събрание, прѣзъ м. мартъ м. г., особенъ законопроектъ, който, обаче, по липса на време е останалъ неразглежданъ.

Измѣнението, което се иска съ чл. 1 на прѣдлагания законопроектъ, се отнася до финансовата година. Нуждата и ползата отъ това измѣнение изтъкнахъ накѣсо въ мотивитъ къмъ законопроекта за продължаване финансовата 1918 г., който вече се гласува отъ Народното събрание и стана законъ. Така че това измѣнение е прието вече по принципъ отъ Народното събрание. Като послѣдница отъ него се налага да се измѣнятъ и сроковетъ за прѣдставянето на бюджетопроектитъ въ Министерството на финанситъ, за внасянето имъ въ Народното събрание и пр., което се иска съ чл. 2 на законопроекта.

Споредъ послѣдната трета алинея на чл. 23 отъ закона за отчетността по бюджета, приета съ чл. 3 на закона за измѣнение и допълнение на същия и др. закони отъ 30 декемврий 1911 г., на длъжностни лица, заплатитъ на които не сѣ опрѣдѣлени поотдѣлно въ бюджета, а сѣ прѣдвидени въ общъ кредитъ, не може да се плаща повече отъ 100 л. мѣсечно. Явно е, че при измѣненитъ условия на живота този максималенъ размѣръ на мѣсечна заплата отъ прѣдвиденитъ общи кредити е вече твърдѣ недостатъченъ и затова съ чл. 3 на законопроекта се иска увеличението му на 150 л.

Споредъ точка а на чл. 85 отъ закона за отчетността по бюджета може да се сключватъ договори по доброволно съгласие за доставки, транспорти и постройкы, ако сумата на цѣлото прѣдприятие не надминава прѣзъ годината 2.000 л. Като се постави тази точка съ послѣдната алинея на чл. 86 отъ същия законъ, която дава право на учрѣжденията да извършватъ сами, безъ посредството на комисия, доставки, транспорти и постройкы отъ едно и също естество, стойността на които въ цѣлостъ е по-малка отъ 2.000 л. прѣзъ годината, ще се види, че точка а на чл. 85 е безпрѣдметна и излишна. Тя е имала смисълъ, споредъ както първоначално е билъ приготвенъ законопроектътъ за отчетността по бюджета, въ който сумата е била 5.000 л., а не 2.000 л. Комисията при Народното събрание, обаче, е намалила сумата 5.000 на 2.000 л. Съ чл. 4 на законопроекта сумата 2.000 л., по точка а на чл. 85, се увеличава на 10.000 л., съ което се дава право на министритъ, съгласно съ послѣдната алинея на същия членъ, да разрѣшаватъ на подвѣдомственитъ си учрѣждения да сключватъ договори по доброволно съгласие за суми до 10.000 л.

Прѣдъ видъ на извънредното поскупяване на разнитъ прѣдмети, необходими за учрѣжденията, сумата 2.000 л., до какъвто размѣръ, съгласно съ послѣдната алинея на чл. 86 отъ закона за отчетността по бюджета, учрѣжденията могатъ сами, безъ комисия, да си набавятъ необходимитъ имъ прѣдмети, се явява съвършено недостатъчна,

1) Вж. таблицитъ на стр. 441 отъ дневниците.

затова съ чл. 5 на законопроекта тази сума се увеличава на 5.000 л. По сжщитъ причини и за да се съгласува съ новото измѣнение на послѣдната алинея на чл. 86 отъ закона за отчетността по бюджета, сумата 2.000 л. и въ втората алинея на чл. 87 отъ сжщия законъ, за работи, извършвани по стопански начинъ, се увеличава на 5.000 л. (чл. 6 на законопроекта).

Съ § 12 на закона за измѣнение и допълнение на закона за отчетността по бюджета отъ 8 мартъ 1911 г. се даде право на Върховната смѣтна палата да издава постановления за неизпълнение на лицата, които не оправдаятъ отпуснатитъ имъ аванси въ дадения отъ закона тримѣсеченъ срокъ, и на министра на финанситъ да налага на тия лица глоба въ размѣръ 1% мѣсечно върху неоправданата сума. Понеже тѣзи постановления се прилагатъ отъ деня на влизане въ сила на закона, тѣ не засѣгатъ сумитъ отпуснати въ авансъ прѣди този законъ и поради това много такива суми стоятъ неоправдани и при все това не могатъ да се събератъ. Освѣнъ това става споръ дали тѣзи постановления на закона могатъ да се прилагатъ не само до сумитъ, авансирани съ платежни заповѣди, но и до такива, авансирани срѣщу врѣмenni разписки. За уреждането на тия въпроси и за да може или да се заставятъ лицата да оправдаятъ сумитъ, отпуснати имъ въ авансъ, или да се събератъ тѣ по принудителенъ начинъ, независимо отъ това кога и по какъвъ начинъ имъ сж отпуснати, иска се допълнението, изложено въ чл. 7 на законопроекта.

Съгласно съ § 10 на закона за измѣнение и допълнение на закона за отчетността по бюджета отъ 8 мартъ 1911 г., споредъ допълнението му съ чл. 12 на закона за сжщата цѣль отъ 30 декемврий с. г., повишенията по чинъ, звание, степенъ, класъ и разредъ на длѣжностни лица, възъ основа на специални закони, по всички вѣдомства, по отношение на заплатитъ важи само когато има особенъ кредитъ за тази цѣль, или свободни мѣста по бюджета и то отъ началото на полугодieto — 1 януарий или 1 юлий — което иде подиръ онова, прѣзъ което е станало повишението. Слѣдъ измѣнението на финансовата година, а именно да започва тя отъ 1 априль и да свършва на 31 мартъ, горното ограничение — да се получаватъ повишенитъ заплати отъ началото на полугодieto — 1 януарий или 1 юлий става най-малко неумѣстно. Освѣнъ това, веднажъ добито по законъ право на повишение и веднажъ дадено това повишение съ надлежния актъ — заповѣдь или указъ, нѣма защо правоимащитъ длѣжностни лица да губятъ мѣсеци, докато добиятъ правото да получаватъ повишената заплата, щомъ като е налице условието да има свободни мѣста по бюджета или особенъ кредитъ за тия повишения. Затова съ чл. 8 на законопроекта това неумѣстно и неоправдано ограничение се поѣмхва.

Горното като излагамъ, имамъ честь да ви помоля, г. г. народни прѣдставители, да разгледате и гласувате настоящия законопроектъ.

София, февруарий 1919 г.

Министъръ на финанситъ: С. Даневъ

„ЗАКОНПРОЕКТЪ

за измѣнение и допълнение на закона за отчетността по бюджета и на закона за измѣнение и допълнение на сжщия отъ 8 мартъ 1911 г.

„Чл. 1. Членъ 3 на закона за отчетността по бюджета се измѣнява както слѣдва:

„Бюджетното упражнение носи името на финансовата година, за която е бюджетътъ.

Финансовата година започва отъ 1 априль и се свършва на 31 мартъ.

„Бюджетното упражнение започва на 1 априль и се свършва на 30 юний слѣдващата година, а платежни заповѣди се издаватъ до 26 май.

„Чл. 2. Въ членъ 6 на сжщия законъ думитъ „не по-късно отъ 1 септемврий“ се замѣняватъ съ думитъ „не по-късно отъ 1 януарий“; въ членъ 11 думитъ „не по-късно отъ 20 септемврий“ се заличаватъ, а думитъ „не по-късно отъ 5 ноемврий на прѣдстоящата година“ се замѣняватъ съ думитъ „не по-късно отъ 15 февруарий“; въ членъ 12 думитъ „и то не по-късно отъ 26 декемврий“ се замѣняватъ съ думитъ „и то не по-късно отъ 25 мартъ“.

„Чл. 3. Въ третата алинея въ членъ 23 отъ закона за отчетността по бюджета, приета съ членъ 3 на закона за измѣнение и допълнение на сжщия и др. закони отъ 30 декемврий 1911 година думитъ „повече отъ 100 лева мѣсечно“ се замѣняватъ съ думитъ „повече отъ 150 лева мѣсечно“.

„Чл. 4. Въ буква а на чл. 85 отъ закона за отчетността по бюджета думитъ „ако сумата на цѣлото прѣдприятие

не надминава за прѣзъ година 2.000 лева“ се замѣняватъ съ думитъ „ако сумата на цѣлото прѣдприятие не надминава за прѣзъ годината 10.000 лева“.

„Чл. 5. Въ послѣдната алинея на чл. 86 отъ сжщия законъ думитъ „стойността на които въ цѣлостъ е по-малка отъ 2.000 лева прѣзъ годината“ се замѣняватъ съ думитъ „стойността на които въ цѣлостъ е по-малка отъ 5.000 лева прѣзъ годината“.

„Чл. 6. Въ втората алинея на членъ 87 отъ сжщия законъ думитъ „ако стойността на отдѣлнитъ видове материяли за така извършенитъ по стопански начинъ работи и доставки надминава 2.000 лева“ се замѣняватъ съ думитъ „ако стойността на отдѣлнитъ видове материяли за така извършванитъ по стопански начинъ работи и доставки надминава 5.000 лева“.

„Чл. 7. Къмъ третата алинея на чл. 91 отъ закона за отчетността по бюджета, приета съ § 12 на закона за измѣнение и допълнение на сжщия и др. закони отъ 8 мартъ 1911 година, се прибавятъ слѣднитъ думи: „Тѣзи постановления се прилагатъ по отношение на всички неоправдани авансови суми, независимо отъ това дали сж отпуснати прѣди или слѣдъ влизането на закона въ сила и независимо отъ начина на отпускането имъ — съ платежна заповѣдь или срѣщу врѣмenna разписка отъ банката или отъ касата на учрѣждението. За оправдаването на сумитъ, отпуснати въ авансъ прѣди влизането въ сила на закона отъ 8 мартъ 1911 г., министърътъ на финанситъ опрѣдѣля новъ срокъ, слѣдъ влизането въ сила на настоящия законъ, слѣдъ изтичането на който срокъ се издава постановление за неиздѣлжение и се налага прѣдвидената глоба“.

„Чл. 8. Параграфъ 10 отъ закона за измѣнение и допълнение на закона за отчетността по бюджета и пр. отъ 8 мартъ 1911 година, допълненъ съ чл. 12 на закона за измѣнение и допълнение на сжщия и др. закони отъ 30 декемврий с. г., се измѣнява както слѣдва:

„Повишение по чинъ, звание, степенъ, класъ и разредъ на длѣжностни лица, възъ основа на специални закони, по всички вѣдомства, по отношение на заплатитъ важи само когато има свободни мѣста по бюджета или особенъ кредитъ за цѣльта“.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ на първо четене законопроекта, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Министъръ д-ръ С. Даневъ: Прѣдлагамъ спѣшность.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Г. министърътъ на финанситъ прѣдлага спѣшность. Който е съгласенъ, моля, да си вдигне ржката. Болшинство.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„ЗАКОНЪ

за измѣнение и допълнение на закона за отчетността по бюджета и на закона за измѣнение и допълнение на сжщия отъ 8 мартъ 1911 г.“

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ прочетеното заглавие, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„Чл. 1. Членъ 3 на закона за отчетността по бюджета се измѣнява както слѣдва:

„Бюджетното упражнение носи името на финансовата година, за която е бюджетътъ.

„Финансовата година започва отъ 1 априль и се свършва на 31 мартъ.

„Бюджетното упражнение започва отъ 1 априль и се свършва на 30 юний слѣдващата година, а платежни заповѣди се издаватъ до 26 май.“

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ чл. 1, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„Чл. 2. Въ членъ 6 на сжщия законъ думитъ „не по-късно отъ 1 септемврий“ се замѣняватъ съ думитъ „не по-късно отъ 1 януарий“; въ членъ 11 думитъ „не по-късно отъ 20 септемврий“ се заличаватъ, а думитъ „не по-късно отъ 5 ноемврий на прѣдстоящата година“ се замѣняватъ съ думитъ „не по-късно отъ 15 февруарий“; въ

членъ 12 думитъ „и то не по-късно отъ 26 декемврий“ се замѣняватъ съ думитъ „и то не по-късно отъ 25 мартъ“.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които прие-
матъ чл. 2, както се прочете, моля да си вдигнатъ рж-
ката. Болшинство.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„Чл. 3. Въ третата алинея на членъ 23 отъ закона за отчетността по бюджета, приета съ членъ 3 на закона за измѣнение и допълнение на сѣция и др. закони отъ 31 декемврий 1911 г., думитъ „повече отъ 100 л. мѣсечно“ се замѣнятъ съ думитъ „повече отъ 150 л. мѣсечно“.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които прие-
матъ чл. 3, както се прочете, моля да си вдигнатъ рж-
ката. Болшинство.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„Чл. 4. Въ буква а на чл. 85 отъ закона за отчетността по бюджета думитъ „ако сумата на цѣлото прѣдприятие не надминава за прѣзъ годината 2.000 л.“ се замѣнятъ съ думитъ „ако сумата на цѣлото прѣдприятие не надминава за прѣзъ годината 10.000 лева“.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които прие-
матъ чл. 4, както се прочете, моля, да си вдигнатъ рж-
ката. Болшинство.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„Чл. 5. Въ послѣдната алинея на чл. 86 отъ сѣция за-
конъ думитъ „стойността на които въ цѣлостъ е по-малка отъ 2.000 л. прѣзъ годината“ се замѣняватъ съ думитъ „стойността на които въ цѣлостъ е по-малка отъ 5.000 лева прѣзъ годината“.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които прие-
матъ чл. 5, както се прочете, моля, да си вдигнатъ рж-
ката. Болшинство.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„Чл. 6. Въ втората алинея на членъ 87 отъ сѣция за-
конъ думитъ „ако стойността на отдѣлнитъ видове ма-
терияли за така извършенитъ по стопански начинъ работи и доставки надминава 2.000 лева“ се замѣняватъ съ ду-
митъ „ако стойността на отдѣлнитъ видове материяли за така извършенитъ по стопански начинъ работи и доставки надминава 5.000 лева“.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които прие-
матъ чл. 6, както се прочете, моля, да си вдигнатъ рж-
ката. Болшинство.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„Чл. 7. Къмъ третата алинея на чл. 91 отъ закона за отчетността по бюджета, приета съ § 12 на закона за измѣнение и допълнение на сѣция и др. закони отъ 8 мартъ 1911 година, се прибавятъ следнитъ думи: „Тѣзи постановления се прилагатъ по отношение на всички неоправдани авансови суми, независимо отъ това дали сѣ отпуснати прѣди или слѣдъ влизането на закона въ сила и независимо отъ начина на отпусането имъ — съ пла-
тежна заповѣдь или срѣщу врѣменна разписка отъ банката или отъ касата на учрѣждението. За оправдаването на сумитъ, отпуснати въ аванс прѣди влизането въ сила на закона отъ 8 мартъ 1911 година, министърътъ на финанситъ опрѣдѣля новъ срокъ, слѣдъ влизането въ сила на настоящия законъ, слѣдъ изтичането на който срокъ се издава постановление за неиздѣлжение и се налага прѣдварителна глоба“.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които прие-
матъ чл. 7, както се прочете, моля, да си вдигнатъ рж-
ката. Болшинство.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„Чл. 8. Параграфъ 10 отъ закона за измѣнение и до-
пълнение на закона за отчетността по бюджета и пр. отъ 8 мартъ 1911 година, допълненъ съ чл. 12 на закона за измѣнение и допълнение на сѣция и др. закони отъ 30 декемврий с. г., се измѣня както слѣдва:

„Повишение по чинъ, звание, степенъ, класъ и раз-
редъ на длѣжностни лица, възъ основа на специални за-
кони, по всички вѣдомства, по отношение на заплатитъ важи само когато има свободни мѣста по бюджета или особенъ кредитъ за цѣльта“.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които прие-
матъ чл. 8, както се прочете, моля, да си вдигнатъ рж-
ката. Болшинство.

Слѣдующиятъ пунктъ отъ дневния редъ е първо че-
тене на законопроекта за измѣнение на чл. 2 отъ закона
за врѣменното добавъчно възнаграждение на държавнитъ
служители.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ законопроекта за измѣнение на чл. 2 отъ закона за
врѣменното добавъчно възнаграждение на държавнитъ
служители.

Г. г. народни прѣдставители!

Съгласно съ първата алинея на чл. 2 отъ закона
за врѣменното добавъчно възнаграждение на държавнитъ
служители, на сѣмействата на свърхсрочнослужащитъ подо-
офицери трѣбва да се даватъ безплатно жилищни помѣ-
щения въ казармитъ, а дѣто такива помѣщения липсватъ,
да имъ се наематъ за смѣтка на държавата. Прѣдъ видъ,
обаче, липсата на жилищни помѣщения въ казармитъ
почти на всички гарнизони, а така сѣщо и на подходящи
квартири въ разнитъ градове, както и поради невъзмож-
ността да се приложи въ сегашната си редакция тази
алинея еднакво спрѣмо всички подофицери, налага се да
се измѣни тя, въ смисълъ, щото на подофицеритъ, за сѣ-
мействата на които липсватъ жилищни помѣщения въ
казармитъ, да се плащатъ квартирни пари.

Затова, като ви прѣдставямъ тоя законопроектъ, имамъ
честь да ви помоля, г. г. народни прѣдставители, да го
разгледате и гласувате.

София, февруарий 1919 г.

Министъръ на финанситъ: С. Даневъ

„ЗАКОНПРОЕКТЪ

за измѣнение на чл. 2 отъ закона за врѣменното доба-
въчно възнаграждение на държавнитъ служители.

„Чл. 1. Първата алинея на чл. 2 отъ закона за врѣ-
менното добавъчно възнаграждение на държавнитъ слу-
жители се измѣнява както слѣдва:

„На сѣмействата на свърхсрочнослужащитъ подофи-
цери се даватъ безплатно жилищни помѣщения въ казар-
митъ, а дѣто такива помѣщения липсватъ, плащатъ се на
тѣзи подофицери квартирни пари, безъ никакви удръжки
за данѣци и други, въ слѣднитъ размѣри:

„По 50 лева мѣсечно — на подофицеритъ, които слу-
жатъ въ гарнизонитъ на София, Пловдивъ, Русе и Варна.

„По 40 лева мѣсечно — на подофицеритъ, които слу-
жатъ въ гарнизонитъ на Ст.-Загора, Сливенъ, Бургазъ,
Ямболъ, Шуменъ, Търново и Гюмюрджина.

„По 30 лева мѣсечно — на подофицеритъ, които слу-
жатъ въ всички останали гарнизони.

„Чл. 2. Този законъ има сила отъ 1 ноемврий 1918 г.“

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които прие-
матъ на първо четене законопроекта, както се прочете,
моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Министъръ д-ръ С. Даневъ: Прѣдлагамъ спѣшность.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има прѣд-
ложение отъ г. министра на финанситъ за спѣшность.
Които сж съгласни, моля, да си вдигатъ ржката. Бол-
шинство.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„ЗАКОНЪ

за измѣнение на чл. 2 отъ закона за врѣменното доба-
въчно възнаграждение на държавнитъ служители“.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които прие-
матъ заглавието на законопроекта, както се прочете,
моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„Чл. 1. Първата алинея на чл. 2 отъ закона за врѣ-
менното добавъчно възнаграждение на държавнитъ слу-
жители се измѣнява както слѣдва:

„На сѣмействата на сврѣхсрочнослужащитѣ подофицери се даватѣ бесплатно жилищни помѣщения въ казармитѣ, а дѣто такива помѣщения липсватѣ, плащатѣ се на тѣзи подофицери квартирни пари, безѣ никакви удържки за данѣци и други, въ слѣднитѣ размѣри:

„По 50 лева мѣсечно — на подофицери, които служатѣ въ гарнизонитѣ на Софѣя, Пловдивѣ, Русе и Варна.

По 40 лева мѣсечно — на подофицеритѣ, които служатѣ въ гарнизонитѣ на Ст.-Загора, Сливенѣ, Бургазѣ, Ямболѣ, Шуменѣ, Търново и Гюмюрджина.

„По 30 лева мѣсечно — на подофицеритѣ, които служатѣ въ всички останали гарнизони.“

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приемятъ чл. 1, както се прочете, моля, да си вдигнатѣ ржката. Болшинство.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„Чл. 2. Този законъ има сила отъ 1 ноември 1918 г.“

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приемятъ чл. 2, както се прочете, моля, да си вдигнатѣ ржката. Болшинство.

Слѣдующиятъ пунктъ отъ дневния редъ е приемане прѣдложението за поправяне фактическа грѣшка въ закона за измѣнение размѣра на нѣкои отъ такситѣ и бериитѣ, събирани въ приходъ на държавното съкровище, съгласно съ законитѣ по разнитѣ вѣдомства, обнародванъ въ „Държавенъ вѣстникъ“, брой 306, отъ 17 януарий 1919 г.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ рѣшението за поправяне фактическа грѣшка въ закона за измѣнение размѣра на нѣкои отъ такситѣ и бериитѣ, събирани въ приходъ на държавното съкровище съгласно съ законитѣ по разнитѣ вѣдомства, обнародванъ въ „Държавенъ вѣстникъ“, брой 306, отъ 17 януарий 1919 г.

Г. г. народни прѣдставители!

„Въ дѣлъ IV, чл. 9 на законопроекта за измѣнение размѣра на нѣкои отъ такситѣ и бериитѣ и пр., а именно въ изрѣчението: „по чл. 8 взема се такса въ половинъ размѣръ на показаната въ чл. 7“, погрѣшно е отпечатана цифрата 7, вмѣсто да се отпечата цифрата 4. Затова ви моля да гласувате и приемете приложеното рѣшение за поправяне на поменатата грѣшка.

„София, февруарий 1919 год.

Министъръ на финанситѣ: С. Даневъ

„РѢШЕНИЕ

за поправяне фактическа грѣшка въ закона за измѣнение размѣра на нѣкои отъ такситѣ и бериитѣ, събирани въ приходъ на държавното съкровище съгласно съ законитѣ по разнитѣ вѣдомства, обнародванъ въ „Държавенъ вѣстникъ“, брой 306, отъ 17 януарий 1919 г.

„Членъ единственъ. Въ дѣлъ IV, чл. 9 на закона за измѣнение размѣра на нѣкои отъ такситѣ и бериитѣ, събирани въ приходъ на държавното съкровище съгласно съ законитѣ по разнитѣ вѣдомства, а именно въ изрѣчението: „по чл. 8 взема се такса въ половинъ размѣръ отъ показаната въ чл. 7“, цифрата 7 да се чете 4.“

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които сѣ съгласни да се одобри прочетеното рѣшение, моля, да си вдигнатѣ ржката. Болшинство.

Слѣдующиятъ пунктъ отъ дневния редъ е първо четене на законопроекта за допълнение закона за чиновницѣтъ по гражданското вѣдомство.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ законопроекта за допълнение закона за чиновницѣтъ по гражданското вѣдомство

„Г. г. народни прѣдставители!

„Постоянно растящата скѣпотия на живота показва, че измѣнението, което стана съ закона за допълнение на чл. 36 отъ закона за чиновницѣтъ, не може да задово-

воли нуждитѣ на командированитѣ по служба чиновници. Финансовитѣ инспектори и ревизоритѣ въ министерствата и централнитѣ управления, както и други чиновници, които се командироваха по служба, сѣ твърдѣ много за-сегнати: бидейки въ постоянно движение, тѣ изпитватѣ най-чувствително скѣпотията на живота. Пѣтнитѣ и дневнитѣ пари въ повечето случаи не стигатѣ дори и на половина да задоволятѣ нуждитѣ на командированитѣ. Това обстоятелство застава неволно длѣжностнитѣ лица, натоварени съ контролна служба, да се въздържатѣ отъ ходене по ревизии и да проявяватѣ по-слаба дѣйностъ, когато тѣмъкмо противното би трѣбвало да се прояви за днешния моментъ.

„Една война, каквато държавата ни прѣкара, създава положение, за ликвидирването на което се иска една интензивна контролна дѣйностъ. Скѣпотията не само не създава импулсъ къмъ такава дѣйностъ, но тѣмъкмо противното — прѣдизвиква едно въздържане. Не ще съмнѣние, това е аномалия и за нейното прѣмахване трѣбва да се намѣри изходъ.

„Въ законопроекта, освѣнъ увеличение на пѣтнитѣ и дневнитѣ пари, сѣ вмѣкнати положения, които иматѣ за цѣль: да улеснятѣ пѣтуването на командированитѣ лица, особно на онѣзи отъ тѣхъ, които сѣ въ постоянно движение, и да съкратятѣ редица канцеларски и счетоводни формалности по провѣрване на смѣткитѣ имъ за пѣтни и дневни пари — работа, която отнема не малко врѣме, докато се провѣри прѣдставеното по смѣтката отговаря ли на официалнитѣ тарифни такси или не.

„За прѣдотвратяване, обаче, на възможни произволи и злоупотрѣбления съ бесплатно пѣтуване, било отъ страна на командировани лица или отъ страна на чиновници по българскитѣ държавни желѣзници, се прѣдвидиха въ законопроекта и наказателни клаузи. Такива не сѣ пропуснати по отношение и на останалитѣ положения отъ законопроекта. Това се оправдава съ нехайството и съзнателното противодѣйствие на много кметове, команданти и други чиновници, отъ които зависи да улеснятѣ пѣтуването на командированитѣ лица.

„Прѣдлаганиятъ законопроектъ, като прѣмахва извѣстни недостатѣци, цѣли да задоволи тукъ посоченитѣ нужди.

„Прѣдъ изгледитѣ, обаче, за бързото нормализиране на живота, законопроектътъ не може да има траенъ характеръ. Ето защо се делегиратѣ права на Министерския съвѣтъ да опрѣдѣли настѣпването на нормалнитѣ условия и съобразно съ това да спре дѣйствието изцѣло или отчасти на законоположението.

„Като се иматѣ прѣдъ видъ всичкитѣ тия обстоятелства, които диктуватѣ ревизията на материята, прѣдвидена въ чл. 36 отъ закона за чиновницѣтъ, моля ви да гласувате прѣдлагания законопроектъ.

София, февруарий 1919 г.

Министъръ на финанситѣ: С. Даневъ

„ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за допълнение на закона за чиновницѣтъ по гражданското вѣдомство.

„Слѣдъ чл. 36 отъ закона за чиновницѣтъ по гражданското вѣдомство се прибавя слѣдниятъ новъ чл. 36-а.

„Всички държавни чиновници, служащи и работници по всички вѣдомства, когато бѣдатѣ командировани по служба въ страната, получаватѣ:

„а) по 30 лева дневно въ градоветѣ и по 20 лева въ селата, получаващитѣ 300 лева и по-голѣма мѣсечна заплата, а останалитѣ, получаващи по-малко отъ 300 лева на мѣсецъ, по 20 лева въ градоветѣ и 15 лева въ селата.

„Когато командировката се извършва по гаритѣ и длѣжностнитѣ лица не отиватѣ въ градоветѣ или селата, а използватѣ държавни или обществени помѣщения за спане, дневни пари се плащатѣ: за I-та категория държавни служители — 15 л., а за втората — по 10 л. на день.

„По 10 лева на день получаватѣ и финансовитѣ подинспектори, когато сѣ по ревизия въ районитѣ вънъ отъ сѣдалищния градъ.

Забѣлѣжка. Когато длѣжностното лице се командирова вънъ отъ постоянното си мѣстожителство, но въ мѣсто, дѣто живѣе сѣмейството му, получава дневни пари въ горния размѣръ само за първитѣ 10 дни отъ командировката му.

„б) бесплатно пътуване и прѣнасяне до 30 кгр. багажъ по българските държавни желѣзници, както слѣдва:

„Чиновници и приравненитѣ къмъ тѣхъ длъжностни лица съ 400 лева и по-голяма мѣсечна заплата пътуватъ въ I класъ; съ 300 лева и по-голяма мѣсечна заплата — въ II класъ; а останалитѣ — III класъ.

„Инспекторитѣ и ревизоритѣ въ министерствата и централнитѣ управления, безъ огледъ на получаваната отъ тѣхъ заплата, пътуватъ въ I класъ и при своитѣ командировки, нетърпящи отлагане, могатъ да използватъ всички видове влакове.

„Правото си на пътуване инспекторитѣ и ревизоритѣ удостоверяватъ прѣдъ надлежнитѣ желѣзнопътни и др. власти съ своитѣ открити листове, издадени имъ отъ съответнитѣ министри или централни управления.

„На останалитѣ длъжностни лица, командировани по служба, билети за бесплатно пътуване се издаватъ отъ началницитѣ на гаритѣ, на основание прѣдписанията и заповѣдитѣ за командироването имъ.

„Билетитѣ се издаватъ отъ кочанъ въ три еднакви по съдържание формуляра, прѣдзначени: единиятъ за гарата, другиятъ за носителя на билета, като се прави служебна бѣлѣжка върху прѣдписанието за командировката му, а третиятъ — съ надписъ на отвѣдната страна — за мѣстото, отъ дѣто се командирова длъжностното лице.

„Чиновницитѣ по българските държавни желѣзници длъжни, при поискване, да резервиратъ съответнитѣ мѣста по влаковетѣ за командированитѣ по служба лица;

„в) по 10 лева безотчетни пари отъ гаритѣ или пристанищата до мѣстокомандироването, щомъ разстоянието е по-малко отъ 3 километра.

„Когато командировката, обаче, се извършва изключително по гаритѣ, такива безотчетни пари не се плащатъ;

„г) пътни пари въ троенъ размѣръ отъ прѣдвиденитѣ въ закона за чиновницитѣ.

„Безотчетни пътни и дневни пари на длъжностнитѣ лица, които сж задължени да правятъ обиколки изъ опрѣдѣленитѣ имъ райони, се плащатъ както слѣдва:

„Прѣдвиденитѣ въ бюджета въ размѣръ до 480 лева включително — въ троенъ размѣръ.

„Прѣдвиденитѣ въ бюджета въ размѣръ до 1.200 л. включително — въ двоенъ размѣръ.

„Надлежнитѣ реквизиционни или общински власти, щомъ имъ бжде поискано това, сж длъжни да намѣрятъ подходящи за командированитѣ лица прѣвозни срѣдства, да опрѣдѣлятъ възнаграждението за тѣхъ, въ случай, че тѣзи лица сж поставени въ невъзможностъ лично да си намѣрятъ или наематъ такива.

„Неизпълнителитѣ на тия разпореджения се наказватъ съ глоба до 500 лева и затворъ — до 6 мѣсеца.

„Прѣсѣдванията се започватъ въз основа на актове или рапорти отъ командированитѣ лица, които трѣбва да носятъ подписитѣ най-малко на двама души свидѣтели.

„Актоветѣ или рапортитѣ се изпращатъ отъ министерството, при което служи командированото лице, до надлежнитѣ окръжни сѣдилища за разглеждане.

„Присѣдитѣ на сѣда сж окончателни и подлежатъ на обжалване само по касационенъ редъ.

„Длъжностнитѣ лица, които биха съдѣйствували да се издаде или издадатъ билетъ за бесплатно пътуване на лице, което нѣма право на такъвъ, се наказватъ съ незабавно уволнение отъ длъжностъ, съ глоба — до 1.000 л. и затворъ до 1 година.

„Дѣлата отъ този характеръ се разглеждатъ по общия законъ за углавното сѣдопроизводство.

„Законътъ влиза въ сила отъ 1 февруарий 1919 год.

„Министерскиятъ съветъ опрѣдѣля съ особно постановление настѣпването на нормалнитѣ условия на живота, до когато ще бжде въ сила този законъ.

„Законътъ за допълнение чл. 36 отъ закона за чино-

вницитѣ, обнародванъ въ „Държавенъ вѣстникъ“, брой 70, отъ 1918 г., както и всички други противорѣчащи на настоящия законъ наредби и законоположения, се отмѣняватъ“.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които прие-
матъ на първо четене прочетения законопроектъ, моля,
да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Министъръ д-ръ С. Даневъ: Моля народното прѣдста-
вительство да гласува спѣшно.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които сж
съгласни да стане второто четене на този законопроектъ
въ днешното засѣдание, моля, да вдигнатъ ржка. Бол-
шинство.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„ЗАКОНЪ

за допълнение на закона за чиновницитѣ по гражданското
вѣдомство.“

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които при-
ематъ заглавието на законопроекта, както се прочете,
моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Секретаръ М. Зелковъ: (Чете)

„Слѣдъ чл. 36 отъ закона за чиновницитѣ по граждан-
ското вѣдомство се прибавя слѣдниятъ новъ чл. 36-а.

„Всички държавни чиновници, служаци и работници
по всички вѣдомства, когато бждатъ командировани по
служба въ страната, получаватъ:

„а) по 30 лева дневно въ градоветѣ и по 20 лева въ
селата, получаващитѣ 300 лева и по-голяма мѣсечна за-
плата, а останалитѣ, получаващи по-малко отъ 300 л. на
мѣсецъ, по 20 лева въ градоветѣ и 15 лева въ селата.

„Когато командировката се извършва по гаритѣ и
длъжностнитѣ лица не отиватъ въ градоветѣ или селата,
а използватъ държавни или обществени помѣщения за
спане, дневни пари се плащатъ: за I-та категория държавни
служители 15 лева, а за втората — по 10 лева на день.

„По 10 лева на день получаватъ и финансовитѣ подин-
спектори, когато сж по ревизия въ районитѣ внѣ отъ
сѣдалищния градъ.

„За бѣлѣжка. Когато длъжностното лице се команди-
рова внѣ отъ постоянното си мѣстожителство, но въ
мѣсто, дѣто живѣе сѣмейството му, получава дневни пари
въ горния размѣръ само за първитѣ 10 дни отъ команди-
ровката му.

„б) бесплатно пътуване и прѣнасяне до 30 кгр. багажъ
по българските държавни желѣзници, както слѣдва:

„Чиновници и приравненитѣ къмъ тѣхъ длъжностни лица
съ 400 лева и по-голяма мѣсечна заплата пътуватъ въ
I класъ; съ 300 лева и по-голяма мѣсечна заплата — въ
II класъ; а останалитѣ — III класъ.

„Инспекторитѣ и ревизоритѣ въ министерствата и цен-
тралнитѣ управления, безъ огледъ на получаваната отъ
тѣхъ заплата, пътуватъ въ I класъ и при своитѣ коман-
дировки, нетърпящи отлагане, могатъ да използватъ
всички видове влакове.

„Правото си на пътуване инспекторитѣ и ревизоритѣ
удостоверяватъ прѣдъ надлежнитѣ желѣзнопътни и др.
власти съ своитѣ открити листове, издадени имъ отъ съ-
ответнитѣ министри или централни управления.

„На останалитѣ длъжностни лица, командировани по
служба, билети за бесплатно пътуване се издаватъ отъ
началницитѣ на гаритѣ, на основание прѣдписанията и за-
повѣдитѣ за командироването имъ.

„Билетитѣ се издаватъ отъ кочанъ въ три еднакви
по съдържание формуляра, прѣдзначени: единиятъ за гар-
рата, другиятъ за носителя на билета, като се прави слу-
жебна бѣлѣжка върху прѣдписанието за командировката
му, а третиятъ — съ надписъ на отвѣдната страна — за
мѣстото, отъ дѣто се командирова длъжностното лице.

„Чиновницитѣ по българските държавни желѣзници
сж длъжни, при поискване, да резервиратъ съответнитѣ
мѣста по влаковетѣ за командированитѣ по служба лица;

„в) по 10 лева безотчетни пари отъ гаритѣ или при-
станищата до мѣстокомандироването, щомъ разстоянието е
по-малко отъ 3 километра.

„Когато командировката, обаче, се извършва изключи-
телно по гаритѣ, такива безотчетни пари не се плащатъ;

„г) пътни пари въ троенъ размѣръ отъ прѣдвиденитѣ
въ закона за чиновницитѣ.

„Безотчетни пътни и дневни пари на длъжностнитѣ лица,
които сж задължени да правятъ обиколки изъ опрѣдѣле-
нитѣ имъ райони, се плащатъ както слѣдва:

„Прѣдвиденитѣ въ бюджета въ размѣръ до 480 лева
включително — въ троенъ размѣръ.

„Прѣдвиденитѣ въ бюджета въ размѣръ 1.200 л. вклю-
чително — въ двоенъ размѣръ.

„Надлежнитѣ реквизиционни или общински власти,
щомъ имъ бжде поискано това, сж длъжни да намѣрятъ
подходящи за командированитѣ лица прѣвозни срѣдства,
да опрѣдѣлятъ възнаграждението за тѣхъ, въ случай, че
тѣзи лица сж поставени въ невъзможностъ лично да си
намѣрятъ или наематъ такива.

„Неизпълнителитѣ на тия разпореджения се наказватъ
съ глоба до 500 лева и затворъ — до 6 мѣсеца.

„Прѣсѣдванията се започватъ въз основа на актове
или рапорти отъ командированитѣ лица, които трѣбва да
носятъ подписитѣ най-малко на двама души свидѣтели.

„Актоветъ или рапортитъ се изпращатъ отъ министерството, при което служи командированото лице, до надлежнитъ окръжни съдилища за разглеждане.

„Присъдитъ на съда съ окончателни и подлежатъ на обжалване само по касационенъ редъ.

„Длъжностнитъ лица, които биха съдѣйствували да се издаде или издадатъ билетъ за безплатно пътуване на лице, което нѣма право на такъвъ, се наказватъ съ незабавно уволнение отъ длъжностъ, съ глоба — до 1.000 л. и затворъ до 1 година.

„Дѣлата отъ този характеръ се разглеждатъ по общия законъ за углавното сѣдопроизводство.

„Законътъ влиза въ сила отъ 1 февруарий 1919 г.

„Министерскиятъ съвѣтъ опредѣля съ особено постановление настѣпването на нормалнитъ условия на живота, докогато ще бѣде въ сила този законъ.

„Законътъ за допълнение чл. 36 отъ закона за чиновницитъ, обнародванъ въ „Държавенъ вѣстникъ“, брой 70 отъ 1918 г., както и всички други противорѣчащи на настоящия законъ наредби и законоположения, се отмѣняватъ.“

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. министърътъ на финанситъ.

Министъръ д-ръ С. Даневъ: За да има еднообразие въ отчетитъ и въ съгласие съ Дирекцията на желѣзницитъ, азъ оттеглямъ буква б отъ прѣдлагания чл. 36а, а заедно съ това оттеглямъ и алинеи четвърта и пета отъ края: „Длъжностнитъ лица, които биха съдѣйствували да се издаде или издадатъ билетъ“ и пр.

Ще моля да се гласува прѣдложениятъ законопроектъ безъ буква б и алинеитъ, които споменахъ.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приеми на второ четене прочетения законопроектъ съ поправкитъ на г. министра на финанситъ, моля, да си вдигнатъ рѣката. Болшинство, приетъ.

В. Коларовъ: Нѣма кворумъ, г. прѣседателю.

Нѣкои отъ либералнитъ групи: Има, има.

Ю. Юрдановъ: Нѣма кворумъ.

Министъръ Н. Мушановъ: Да се отбѣлѣжи, че тѣснитъ социалисти не искатъ да работятъ.

В. Коларовъ: Г. министре! Какво искате Вие? Да работите съ една Камара, която не е въ законния си съставъ ли? Ако не можете да я съберете, разтурете я. Тя туй за служба. Какъ можете да работите — 68 души съ останали? Нека се отбѣлѣжи това въ протоколитъ.

Ю. Юрдановъ: Слѣдъ 7 ч. не можете да вотирае никакъвъ законъ.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Ще вдигнемъ засѣданието.

Слѣдующето засѣдание ще бѣде въ петъкъ послѣ обѣдъ, съ слѣдния дневенъ редъ: . . .

Г. Занковъ: Да се постави на дневенъ редъ прѣдложението ни за 2/5 на чиновницитъ.

Министъръ-прѣседателъ Т. Теодоровъ: Ще се постави.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Трето четене на законопроектитъ, които се приеха днесъ на първо и второ четене; второ четене на законопроекта за измѣнение законитъ за окръжнитъ съвѣти и за градскитъ и селскитъ общини, плюсь останалиятъ отъ днесъ дневенъ редъ.

Министъръ д-ръ С. Даневъ: Плюсь първо четене на раздаденитъ днесъ законопроекти.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: И първо четене на внесениитъ и раздадениитъ днесъ законопроекти и на законодателното прѣдложение на г. Занковъ за двѣ пети за чиновницитъ.

Вдигамъ засѣданието

(Вдигнато въ 7. ч. 15 м. слѣдъ пладне)

Подпрѣседателъ: **Д-ръ И. МОМЧИЛОВЪ**

Секретаръ: **М. ЗЕЛКОВЪ**

Началникъ на Стенографското бюро: **ТР. ДИМИТРОВЪ**